

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 90/20
Møtedato: 3.11.2020
Journalnummer: 2020/1822

Orientering om tildeling av prosjektmidler til utdanningskvalitet: «Bedre læring, bedre jurister»

Fakultetet har blitt tildelt 4 985 000 gjennom [Dikus¹ Program for studentaktiv læring](#) til prosjektet «Bedre læring, bedre jurister». Årets tildeling er den andre innen Dikus program for studentaktiv læring, som ble etablert i kjølvannet av stortingsmeldingen [«Kultur for kvalitet i høgare utdanning»](#). 14 av 86 søknader fikk innvilget midler, 6 av dem fra UiB.

Dette er et treårig prosjekt med start i januar 2021. Den treårige perioden vil derfor sammenfalle med implementeringen av de tre første studieårene i den reviderte studieordningen.

Prosjektet er delt inn i tre delprosjekt (se vedlegg 1 i prosjektbeskrivelsen: Prosjektmodell) der målet er å fremme evnen til kritisk og selvstendig juridisk refleksjon hos våre studenter:

1. Lær å bli en selvstendig, reflektert og kritisk jurist – studentaktive læringsformer basert på blended learning
2. Lær gjennom vurdering – komparativ, autentisk og formativ vurdering
3. Lær å lære – kompetanseutvikling rettet mot studenter, undervisere og sensorer

I løpet av prosjektets tre år skal alle delprosjektene være igangsatt, testet ut i piloter og etter hvert i flere emner på studiet. Etter endt prosjektperiode forventer vi å kunne implementere prosjektets tre delprosjekt på alle emner på de tre første studieårene på studiet.

Prosjektet vil ledes av førsteamanuensis Jan-Ove Færstad, seniorrådgiver Nina Østensen og en studentleder ansatt i prosjektet. I tillegg vil vi ansette en professor II i en 10 % stilling for å tilføre kompetanse på juridisk fagdidaktikk. Prosjektteamet vil sammen med ressurspersoner fra [SLATE](#)² bistå den enkelte emneansvarlige i utvikling av de enkelte delene i sine emner (se vedlegg 2 i prosjektbeskrivelsen: Prosjektorganisering). [CELL](#)³ skal være samarbeidspartner og også bidra direkte inn i prosjektet. En referansegruppe som består av studenter, herunder studenter som er ansatt som arbeidsgruppeledere, vil følge prosjektet, med prosjektlederne som fasilitatorer. Referansegruppen skal evaluere prosjektet

¹ Direktoratet for internasjonalsisering og kvalitetsutvikling i høgare utdanning

² The Centre for the Science of Learning & Technology

³ Centre for Experiential Legal Learning

fortløpende, men vil også ha en viktig rolle som sparringspartner i den videre utviklingen av prosjektet.

Se vedlagte prosjektbeskrivelse.

Karl Harald Søvig

dekan

Øystein L. Iversen

fakultetsdirektør

23.10.2020/NIØS

Vedlegg I: Prosjektbeskrivelse «Bedre læring, bedre jurister»

Vedlegg II: Prosjektsøknad «Bedre læring, bedre jurister»

Bedre læring, bedre jurister

1. Utlysningsrelevans

Rollen som fremtidige rettsanvendere krever at dagens jusstudenter blir i stand til å forholde seg til komplekse rettsstatskrav, og til å kunne reflektere kritisk og selvstendig omkring rettsspørsmål i forskjellige arenaer, dominert av digitalisering. For å lykkes med å utdanne jurister som har evnen til kritisk og selvstendig refleksjon, mener vi at det er nødvendig å gjennomføre et skifte fra passive til studentaktive lærings- og vurderingsformer. Slik legger vi til rette for bedre læring og bedre jurister.

Prosjektet ønsker å skape en *kultur for studentaktiv læring*, ved Det juridiske fakultet, UiB, og gjennom dette fremme evnen til kritisk og selvstendig juridisk refleksjon hos våre studenter. Selv om ikke alle tiltakene i prosjektet nødvendigvis er nyskapende i seg selv, vil kulturendringen som prosjektet innebærer være nyskapende, og den vil løfte frem studentaktive lærings- og vurderingsformer i studieprogrammet. Vår målsetning er at studentene skal oppleve et gjennomtenkt og helhetlig læringsdesign i hvert enkelt emne, med studentaktive læringsaktiviteter som studentene opplever at er nyttige for å tilegne seg den kunnskapen, de ferdighetene og den kompetansen de trenger for å bli gode jurister. Målet er at «alle studenter skal møte aktiviserende og varierte lærings- og vurderingsformer, der digitale muligheter utnyttes» (Meld.St. 16 (2016-2017), s. 21). Prosjektet er dermed i kjernen av utlysningen til Program for studentaktiv læring.

Juristprofesjonen er konservativ, og det tar tid å endre en etablert og årelang tradisjon for hvordan man underviser i juridiske emner. De endringene vi gjør i måten vi underviser på må ha legitimitet hos så vel studenter, som undervisere og sensorer. Vi søker derfor primært å teste nyskapende og studentaktive lærings- og vurderingsformer innenfor en ramme som oppleves som kjent for disse. Eksempelvis tar vi i bruk kvalitative responsystemer (Egelandsdal 2020) for å endre forelesninger i juridiske emner fra monologpreget kunnskapsformidling til diskusjonsbasert og studentaktiv utforskning av krevende rettsspørsmål. Vi skal også undersøke hvordan komparativ vurdering kan brukes for å knytte bånd mellom den formative og den summative vurderingen i hvert enkelt emne. Det å gi studentene en anledning til å lære å lære er også en nyvinning, i alle fall innenfor undervisningen i juridiske emner.

2. Bakgrunn og behov

Masterprogrammet i rettsvitenskap ved UiB har en prisbelønt studieordning som ble innført i 2003,¹ og var i 2019 Norges mest populære studie.² Studieordningen bygger på et sosialkonstruktivistisk syn på læring, og anvender en modifisert PBL-modell som ramme (Wilhelmsen 2010). I tillegg til forelesningene jobber studentene i grupper, skriver oppgaver og gir hverandre tilbakemeldinger, og studiet har pedagogisk gjennomtenkte løsninger for interaksjon med og mellom studentene. En krevende ressursituasjon har imidlertid gjort det vanskelig å hente ut det fulle læringspotensialet fra disse løsningene.

Masterprogrammet er i dag under revisjon, og får en ny studieordning fra høsten 2021. Blant siktemålene for studiereformen er å fremme større grad av dybdelæring og dempe overflateorientert tilnærming til læring i jusstudiet. I dag preges læringskulturen i for stor grad av grunne, passive læringsaktiviteter, som å pugge transkriberte notater fra forelesninger, dommer og standardiserte «mønsterdrøftelser», fremfor mer aktive, dyptpløyende læringsaktiviteter som diskusjon og oppgaveløsning. Vurderingsformene på masterstudiet i rettsvitenskap er også under debatt og revisjon, blant annet fordi studentene opplever at bruk av studentaktive læringsaktiviteter ikke gir synlig uttelling på eksamen. Dette illustrerer et behov for å

¹ Utdanningskvalitetsprisen for høyere utdanning 2004, UiBs Utdanningskvalitetspris, Ugleprisen, 2007 og 2018.

² Studier rangert etter antall søkere førstevalg: <https://www2.samordnaoptak.no/tall/2019/studier/%C3%A6rested/rangert/april>

skape bedre sammenheng mellom læringsutbyttebeskrivelsen, studentaktive læringsformer og prøvingen av læringsutbyttet for emner og studiet som helhet.

Det er et klart potensiale for mer aktiv og målrettet implementering av en studentaktiv læringskultur blant underviserne. Fakultetet har en særlig utfordring i at vi utdanner store kull med studenter, med få ansatte undervisere (forholdstallet mellom lærer og student er 1:29,75.³ Tilsvarende forholdstall er 1:9,45 for sektoren som helhet, 1:10 ved Det humanistiske fakultet, UiB og 1:13 ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, UiB).⁴ Dette har ført til at sentrale deler av den studentaktive læringen, og ikke minst sosialiseringen inn i en læringskultur, foregår i studentledede arbeidsgrupper. Arbeidsgruppelederne yter en verdifull og god innsats, men erfaringene fra prosjektet «Bedre språk, bedre jurister» (P43/2017) viser oss at den faglige opplæringen og oppfølgingen ikke har vært god nok. I tillegg mangler mange av våre vitenskapelig ansatte oppdatert, forskningsbasert kunnskap om hva som fremmer læring. Vi har heller ikke gjort nok for å gi studentene våre gode nok verktøy for å kunne delta i de ulike læringsaktivitetene på en hensiktsmessig måte. Samtidig har vi en krevende sensorsituasjon, der nyutdannede praktikere utgjør flertallet i sensorkorpset. Disse får ingen spesifikk opplæring utover en sensorveiledning for hver eksamen. Sensorkorpset er også preget av en relativ høy utskiftning.

Totalt sett har disse utfordringene ledet oss inn i en ond sirkel, hvor underviserne mangler kompetanse til å anvende studentaktive læringsformer, hvor sensorene gir uforholdsmessig stor uttelling til studenter som kan reprodusere faktakunnskaper, og hvor studentene anvender en strategisk tilnærming til sin læring der mange prioriterer å pugge fakta fremfor å delta aktivt i læringsaktiviteter som bidrar til læring på høyere nivå i Blooms taksonomi (Bloom mfl. 1956). For å bryte denne sirkelen er det nødvendig med aktiviteter og tiltak som kan bidra til utviklingen av en *kultur for studentaktiv læring*.

3. Aktiviteter og organisering

Prosjektet er delt inn i tre delprosjekt (se vedlegg 1: Prosjektmodell):

1. Lær å bli en selvstendig, reflektert og kritisk jurist – studentaktive læringsformer basert på *blended learning*
2. Lær gjennom vurdering - komparativ, autentisk og formativ vurdering
3. Lær å lære – kompetanseutvikling rettet mot studenter, undervisere og sensorer

I løpet av prosjektets tre år skal alle delprosjektene være igangsatt, testet ut i piloter og etter hvert i flere emner på studiet. Etter endt prosjektperiode forventer vi å kunne implementere prosjektets tre delprosjekt på alle emner på de tre første studieårene på studiet. Se milepælsplan.

Prosjektet vil ledes av førsteamanuensis Jan-Ove Færstad, seniorrådgiver Nina Østensen og en studentleder ansatt i prosjektet. I tillegg vil vi ansette en professor II i en 10 % stilling for å tilføre kompetanse på juridisk fagdidaktikk. Prosjektteamet vil sammen med ressurspersoner fra SLATE bistå den enkelte emneansvarlige i utvikling av de enkelte delene i sine emner (se vedlegg 2: Prosjektorganisering). En referansegruppe som består av studenter, herunder studenter som er ansatt som arbeidsgruppeledere, vil følge prosjektet, med prosjektlederne som fasilitatorer. Referansegruppen skal evaluere prosjektet fortløpende, men vil også ha en viktig rolle som sparringspartner i den videre utviklingen av prosjektet.

³ Forholdstallet er i realiteten høyere da rapporten ikke skiller mellom ulike ansattgrupper, og derfor tar med rekrutteringsstillinger.

⁴ Tall fra Norsk senter for forskningsdata (NSD) sin «Database for statistikk om høgre utdanning», se rapporten «Studenter per faglige årsverk».

4. Valg av lærings- og vurderingsformer

Delprosjekt 1: Lær å bli en selvstendig, reflektert og kritisk jurist – studentaktive læringsformer basert på blended learning

Studier har vist at læringsopplegg som på en gjennomtenkt måte kombinerer digitale læringsaktiviteter med ikke-digitale læringsaktiviteter (*blended learning*) er velegnet for å styrke både studentenes engasjement i læringsprosessen og kvaliteten på studentenes læring (Stockwell m.fl. 2015). Det å ta i bruk blended learning er ikke nyskapende i seg selv, men synliggjør at læringsopplegget i hvert enkelt emne skal bygge på en gjennomtenkt kombinasjon av digitale og ikke-digitale læringsaktiviteter. På den måten mener vi å gi et solid fundament for de mer nyskapende læringsaktivitetene i prosjektet.

Enkelte emner i vårt masterstudium har allerede prøvd ut et slikt læringsopplegg med hell, og ett av dem ble i 2018 belønnet med UiBs utdanningskvalitetspris, Ugleprisen. Gjennom prosjektet «Firenighet», som ble finansiert av Norgesuniversitetet (P42/2017) og i den digitale omstillingen denne våren med koronapandemien, har vi også fått erfaring med å dele vår kompetanse på bruk av blended learning. Vi vil bygge videre på disse erfaringene, og bruke blended learning som fundament for læringsopplegget på alle emner på de tre første årene av masterstudiet i rettsvitenskap.

Fagmoduler med selvtester i Canvas

Startpunktet for et læringsdesign basert på blended learning vil være å utvikle fagmoduler i Canvas på alle emner på de tre første studieårene. Disse vil utgjøre rammene for det øvrige læringsopplegget på emnene. Modulene skal inneholde en kombinasjon av tekst og video, og studentene skal bruke disse som forberedelse til de synkrone læringsaktivitetene. Hver modul skal innledningsvis beskrive forventet læringsutbytte med utgangspunkt i læringsutbyttebeskrivelsen for hele emnet, slik at målet for studentenes læring blir klart for dem. Det er også naturlig å starte hver modul med å presentere studentene for sentrale utgangspunkt og sammenhenger som er relevant for det eller de tema modulen dekker, for eksempel gjennom en introduksjonsvideo. Videoformatet kan også brukes for å introdusere studentene for terskelbegreper (Meyer/Land 2005), eller utfordre dem til å reflektere over sentrale spørsmål eller distinkte trekk ved rettskildebildet i det aktuelle emnet. Resten av innholdet i modulene må tilpasses det enkelte emnet, og må sees i sammenheng med de øvrige læringsaktivitetene. Som et formativt og studentaktivt innslag ser vi for oss at hver modul inneholder en eller flere selvtester, basert på en kombinasjon av oppgaver med flervalg og åpne spørsmål. Formålet med disse selvtestene er tredelt. For det første vil vi gjøre nytte av «testing-effekten», som viser at bruk av tester bidrar til at studenter husker faginnhold bedre (Roediger & Karpicke 2006). For det andre vil testene, i kombinasjon med preformulerte tilbakemeldinger til de ulike svarene, gi studentene en tilbakemelding på om de har tilegnet seg den forkunnskapen som de kommende læringsaktivitetene forutsetter. For det tredje vil underviseren, gjennom statistikkverktøyet i Canvas, få en indikasjon på hvilke tema studentene har opplevd som krevende, og dermed kunne tilpasse det videre opplegget.

Studentaktive forelesinger

Forelesningsrekker med 350 – 400 studenter i auditoriet har lang tradisjon på jusstudiet. Historisk har disse forelesningene hatt form av monologer, der foreleseren søker å «dekke fagstoffet fra a til å», og der den mer eller mindre eksplisitte målsetningen har vært å overføre et ferdig og fullstendig kunnskapssett fra foreleser til student (Færstad 2020, Wilhelmsen 2014). Forelesninger der studentene er aktive deltakere, og får formative tilbakemeldinger, er imidlertid langt bedre egnet enn de tradisjonelle forelesningene når man ønsker å utdanne kritiske, selvstendige og reflekterte jurister.

Våren 2018 og 2019 gjennomførte vi et forsøksprosjekt der digitale studentresponsystemer (SRS) ble brukt som utgangspunkt for å diskutere konkrete rettsspørsmål, og dermed skape mer aktiv undervisning for store grupper av studenter. Opplegget var forankret i forskning som viser at bruk av SRS, i kombinasjon med diskusjoner mellom studentene og en avsluttende oppsummering fra foreleseren, kan ha en positiv effekt på studentenes læring (Egelandsdal 2018). Opplegget bidro til å vise hvordan faglig uenighet preger juridisk problemløsning (Wilhelmsen 2014), og ga derfor studentene trygghet til selv å undersøke ulike måter å løse juridiske problemer på. Utprøvingen ga gode resultater, og vi vil utvikle ulike varianter av dette konseptet, herunder ta i bruk video-caser som utgangspunkt for flervalgsspørsmål. Vi mener at SRS er godt egnet for caser der man varierer faktiske eller rettskildemessige sider av det samme rettsspørsmålet, og dermed oppøver studentenes evne til kritisk selvstendig refleksjon basert på juridisk metode.

Vi skal også ta i bruk kvalitative responsystemer (Egelandsdal 2020), og undersøke hvordan bruk av kvalitative responsystemer kan kombineres med kortere foredrag fra underviserens side, der foreleseren følger opp studentsvarene. For å oppnå mest mulig positiv læringseffekt av å bruke SRS i undervisningen er det sentralt at denne læringsaktiviteten samordnes med de øvrige læringsaktivitetene (Biggs & Tang 2011). Særlig må bruken av SRS sees i sammenheng med de læringsaktivitetene som skjer i forkant og etterkant av undervisningen (Egelandsdal 2018).

Problemorientert arbeid i arbeidsgrupper

Gruppesamlinger i form av arbeidsgrupper, der 10 studenter samles, står sentralt i læringsdesignet de tre første studieårene. I forkant av arbeidsgruppesamlingene får studentene en problemoppgave. I gruppen arbeider studentene med å identifisere rettsspørsmålene oppgaven reiser, aktuelle rettskilder og mulige løsninger. I etterkant av hver samling leverer studentene besvarelse i et virtuelt grupperom. Besvarelsene kommenteres av to medstudenter. På de to første studieårene vil i tillegg den viderekomne studenten som leder disse gruppene kommentere to – tre besvarelser. Alle besvarelsene og kommentarene er synlige for alle studentene i gruppen.

Den problemorienterte arbeidsformen stiller store krav til studentenes studieatferd og tilnærming til læringen. Prosjektet «Bedre språk, bedre jurister»⁵ har lært oss mye om hvordan arbeidet i arbeidsgruppene foregår. Vi ser at vektleggingen av problemløsning har forledet enkelte studenter til å velge en instrumentell tilnærming til lærestoffet. Læringen har derfor i for stor grad blitt fragmentarisk og sekvensiell (Askeland 2010). For å styrke studentenes evne til kritisk og selvstendig juridisk refleksjon vil vi utvikle et opplegg for å gi studentene på første studieår en innføring i studieatferd, studentaktive læringsformer og læringsopplegget på jusstudiet. Sammen med en styrking av arbeidsgruppeledernes pedagogiske kompetanse kan læringen dreies mot kritiske kunnskapsmål med sikte på helhetlig forståelse og evne til fagkritikk.

En modifisert form for PBL stiller store krav til utforming av problemoppgavene som studentene diskuterer. Oppgavene bør til en viss grad kreve kunnskap som studentene ikke har fra før, slik at arbeidet fordrer reflektert tenking fra studentenes side (Hmelo/Ferrari 1997). Omfanget må være tilpasset de tidsmessige begrensningene som ligger i opplegget, og gi et godt grunnlag for diskusjon i gruppen (Wilhelmsen 2014). Oppgavesettene som benyttes i dag er i varierende grad tilpasset dette. Det må derfor utvikles oppgavesett som er mindre omfattende, og som i større grad enn nå krever problemidentifisering, kreativitet og kildesøk. Dette må følges opp i veiledningene til arbeidsgruppelederne. Arbeidsgruppelederne må også i større grad utdannes i formidling av juridiske begrunnelser og standpunkt. Opplegget for gruppesamlingene må stå i sammenheng med de øvrige læringsaktivitetene på hvert emne og utgjøre et hele. Dette krever en

⁵ Støttet av Norgesuniversitetet 2017-2018 (P43/2017)

justering av vurderingsformene slik at disse i større grad - både faktisk og opplevd – premierer den kritiske refleksjon som arbeidsgruppene skal dyrke.

Delprosjekt 2. Lær gjennom vurdering – Komparativ, autentisk og formativ vurdering

Videreutvikle formative vurderingsformer

Ifølge den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen for masterstudiet i rettsvitenskap skal studentene kunne «kommentere og evaluere andre studenters juridiske analyser og selv motta og gjøre bruk av slike kommentarer».⁶ Det å gi og motta tilbakemeldinger på juridiske analyser blir dermed ikke bare et middel for å styrke studentenes læring, men også et selvstendig mål. Mange studenter opplever imidlertid at kommentarene de får og gir på sine arbeider underveis i et emne ikke i særlig grad bidrar til læring som gir uttelling i den summative vurderingen. Dette fører til at de i liten grad bruker kommentarene de får til videreutvikling og forbedring (Evans, 2013; Jonsson, 2013). Vi ønsker derfor å prøve ut en modell der studentene besvarer samme arbeidsgruppeoppgave to ganger, og hvor de i tillegg leverer et notat der de reflekterer over endringene de har gjort på bakgrunn av mottatte kommentarer. Et slikt refleksjonsnotat er velegnet for å sikre at studentene faktisk gjør seg nytte av tilbakemeldingene (Raaheim 2016), men også fordi refleksjonen i seg selv bidrar til læring.

Studier viser at medstudentvurdering kan være like effektiv som lærervurdering for å styrke studentenes faglige prestasjoner (Double et al., 2018). Å vurdere andres arbeid kan bidra til å utvikle studentenes vurderingskompetanse og dermed til å bli bedre til å tolke tilbakemeldinger og vurdere eget arbeid i fremtiden (Sadler, 2009, 2010). Som mottakere av tilbakemeldinger fra medstudenter på eget arbeid, får studentene kommentarer på et språk som er nærmere deres eget (enn undervisernes) og med et nivå av kompleksitet som er tilpasset deres faglige nivå (Topping, 2009). Dette kan være spesielt nyttig for førsteårsstudenter der asymmetrien mellom undervisernes og studentenes kompetanse kan være en barriere (Nicol, 2009; Hrepic, Zollman, & Rebello, 2007).

Komparativ vurdering som læringsaktivitet

Vi vil prøve ut komparativ vurdering som en ny studentaktiv læringsaktivitet. Den kan styrke sammenhengen mellom studentenes læringsaktivitet, læringsutbyttebeskrivelsene og den summative vurderingen. Komparativ vurdering i denne sammenhengen dreier seg om å la studentene sammenligne ulike studentarbeid parvis for å identifisere hva som blir regnet som kvalitet i et arbeid. Bruken av komparativ vurdering har vist at vurderinger blir mer presise når studentarbeid vurderes i forhold til hverandre parvis. Fordi sammenligningen bidrar til at vurderingen blir konkretisert, føler de som vurderer seg mer sikre på egen bedømmelse ved komparative tilnærminger enn de gjør uten den parvise sammenligningen (Gill & Bramley, 2013, S. R. Bartholomew et al., 2018; S. R. Bartholomew & Yoshikawa-Ruesch, 2018; R Kimbell et al., 2009).

Vi ønsker å prøve dette ut ved å la studentene vurdere et utvalg tidligere eksamensbesvarelser på egenhånd, for så å drøfte rangeringen og vurderingene i seminargrupper i etterkant. Studentenes rangering av de ulike besvarelsene blir da brukt som en inngangsport til gruppediskusjoner om hva som kjennetegner god juridisk argumentasjon og metodebruk. Dette vil bli gjort som en pilot i utvalgte emner, og vil bli fulgt opp og forsket på av SLATE og den tilknyttede forskeren Eva Hartell.

Studentaktive og autentiske summative vurderingsformer

Den dominerende eksamensformen på masterstudiet i rettsvitenskap er skriftlig skoleeksamen på 4 timer. Denne vurderingsformen er lite egnet til å fremme den studentaktive læringen vi ønsker, og bidrar til en uheldig puggekultur. Samtidig vet vi at jusstudiet er velegnet for mer autentiske vurderingsformer

⁶ <https://www.uib.no/studier/MAJUR/plan#laringsutbyte>

(McNamara 2017). Vi ønsker derfor å utforske vurderingsformer hvor studentene møter oppgaver og situasjoner som er hentet fra arbeidshverdagen til jurister. I tillegg ønsker vi å utforske vurderingsformer som prøver studentenes evne til å gi og gjøre nytte av tilbakemeldinger, og som dermed trekker veksler på det problemorienterte arbeidet studentene gjør i arbeidsgruppene. Dette kan igjen kombineres med en utvidet sensurbegrunnelse, der hovedformålet er å gi en tilbakemelding på metodiske og språklige ferdigheter som har verdi for studentenes læring også utover det enkelte emnet.

Utvikling av transparente vurderingskriterier og systemer for kvalitetssikring av sensur

I diskusjonen om valg av vurderingsformer kommer man sjelden inn på hvordan studentenes prestasjoner bedømmes. Likevel er det slik at det ikke bare er vurderingsformen, men også studentmiljøets erfaringer av hva som faktisk vektlegges i vurderingen av den enkelte studentens prestasjon, som påvirker studentenes tilnærming til læring (Bennet 2000). Det har derfor begrenset verdi å utvikle autentiske vurderingsformer om ikke dette også følges opp av sensorene.

De fleste av våre sensorer er eksterne, med kort erfaring, og ofte uten direkte tilknytning til akademien. Da er det særlig viktig med god kommunikasjon mellom det akademiske miljøet og de eksterne sensorene, ikke bare om faglige og pedagogiske spørsmål, men også om vurderingskriteriene (Harris/Bone 2002). Vi kommer til å samarbeide med SLATE for å utvikle transparente vurderingskriterier og kvalitetssikringssystemer, og å utvikle sensorenes vurderingskompetanse.

Vi skal også prøve ut komparativ vurdering (Hartell mfl. 2018; Canty mfl. 2017) med læringsanalyse for å kvalitetssikre at det er samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelsen og det sensorene vektlegger i sensuren. Her tar vi i bruk et digitalt verktøy, RM compare⁶, for å sortere og rangere studentbesvarelser basert på sensorenes parvise vurdering av disse. I tillegg vil sensorene begrunne vurderingene sine i programmet og knytte disse opp mot læringsutbyttebeskrivelsene for bruk av læringsanalyse i etterkant. Styrken ved en slik framgangsmåte er at den reduserer innflytelsen av den enkelte sensors personlige preferanser og «kjepphester», fordi den endelige rangeringen er et resultat av alle vurderingene som er gjort av alle de involverte sensorene. Dette vil styrke sensurens pålitelighet og studentens tillit til sensurprosessen. Siden dette er en ny måte å sensurere på, vil vi pilotere vurderingen på tidligere års eksamensbesvarelser først. I lys av forskningsfunnene fra piloten vil vi teste ut en revidert versjon av metoden på autentiske eksamensbesvarelser i et utvalgt emne før vi eventuelt utvider til flere emner.

5. Kompetanseutvikling

Delprosjekt 3. Lær å lære – kompetanseutvikling rettet mot studenter, undervisere og sensorer

Mangelen på kompetanse i, og erfaring med, bruk av studentaktive læringsaktiviteter i undervisningsstaben har vært en viktig faktor som har hindret studieordningen av 2003 i å lykkes til fulle. Samtidig har studentens erfaringer med sensuren ledet til fremveksten av en skjult studieplan i studentgruppen. Derfor har vi satt kompetanseutvikling som et eget delprosjekt. Vi vil gjennomføre følgende kompetansehevingstiltak:

Undervisningsstaben

- Avholde workshops for emneansvarlige for å utvikle meningsfullt samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelse, læringsaktiviteter og vurderingsformer i hvert enkelt emne.
- Avholde workshops for å utvikle modeller for blended learning som tar i bruk de studentaktive læringsaktivitetene i prosjektet.
- Videreutvikle vårt forum for diskusjon og erfaringsutveksling om undervisning,
- Opprette side i Canvas for undervisere med ressurser og plass til diskusjon og erfaringsutveksling.

- Utvikle e-læringskurs for undervisere som skal gi en innføring i bruk av studentaktive læringsaktiviteter og bruk av digitale verktøy i undervisningen.

Arbeidsgruppeledere

- Utvide opplæringsprogrammet til arbeidsgruppelederne slik at de i større grad kan hjelpe studentene i gruppen sin med å reflektere over læringsprosessen og forskjellen mellom dybdelæring og overflatelæring.
- Utvikle et språk og formidlingselement i opplæringen av arbeidsgruppelederne, særlig om sammenhengen mellom språk, metode og løsning på materielle rettsspørsmål.
- Utvikle et e-læringskurs for arbeidsgruppeledere.
- Utarbeide oppgaveveiledninger til arbeidsgruppelederne med tanke på deres rolle i læringsdesignet.

Det eksterne sensorkorpset

- Utvikle et e-læringskurs for våre eksterne sensorer.
- Innføre et system for digitale sensormøter der den emneansvarlige deltar.
- Utvikle et system for kollegaveiledning for sensorene.
- Utvikle klare retningslinjer for utformingen av sensorveiledninger med tilhørende eksempelbesvarelser.

Studentene

- Utvikle og ta i bruk et opplegg for å gi studentene på første studieår en grundig innføring i studieatferd, studentaktive læringsformer og læringsopplegget på jusstudiet.

6. Plan for videreføring av prosjektresultater

Planen er at lærings- og vurderingsformene som er prøvd ut i prosjektperioden, og som har gitt ønskede resultater, skal implementeres i studieprogrammet fra høsten 2023. Implementeringen vil bli gjennomført innenfor fakultetets ordinære rammer.

Læringsdesign og digitale ressurser

Læringsdesignet for de enkelte emnene, herunder modulene i Canvas, vil i stor grad kunne videreføres til fremtidige år, men med nødvendige oppdateringer og endringer underveis. Det vil være uproblematisk å gjennomføre slik oppdatering og videreføring innenfor fakultetets ordinære rammer.

De ulike e-læringskursene som vi skal utvikle vil ha stor gjenbruksverdi, og vil, med nødvendige justeringer og oppdateringer underveis, kunne brukes i mange år fremover. Kursene vil utgjøre en svært viktig ressurs i opplæringen av nye sensorer, undervisere og arbeidsgruppeledere.

Kompetanseheving av undervisningsstaben

Siden mange av våre ansatte underviser i emner på 4. og 5. studieår i tillegg til emner på 1.-3. studieår, vil prosjektet gi et pedagogisk løft, ikke bare for de tre første, men også for de to siste årene av masterstudiet i rettsvitenskap. Dersom vi lykkes med å skape en kultur for studentaktiv læring, vil dette øke sannsynligheten for at flere undervisere inntar en forskningstilnærming til egen undervisning, og av eget tiltak søker å videreutvikle sin pedagogiske kompetanse.

Styrking av kvaliteten i sensurarbeidet

Vurderingskriterier og kvalitetssikringssystemer som blir utviklet gjennom prosjektet vil, så langt disse passer, implementeres på alle emner på masterstudiet i rettsvitenskap. Eksterne sensorer som har gjennomgått kurs vil ha opparbeidet en kompetanse de kan ta med seg i videre sensur ved fakultetet. Fakultetet vil også opparbeide kompetanse som er viktig for å løfte vurderingskompetansen til nye eksterne sensorer som vi knytter til oss.

7. Plan for evaluering, dokumentasjon og deling av prosjektresultater

Evaluering

For å få kontinuitet i evalueringsarbeidet vil vi opprette en referansegruppe til prosjektet. Gruppen vil bestå av studentutvalgets tillitsvalgte for de tre første studieårene, leder av studentutvalget og to arbeidsgruppeledere. Gjennom jevnlig møter med prosjektgruppen vil referansegruppen yte nyttige bidrag til prosjektgruppens underveisevaluering av prosjektet. Referansegruppen vil også brukes som sparringspartner, og på den måten videreføre de nyttige samtalene vi har hatt med studentutvalgets tillitsvalgte i planleggingsfasen av prosjektet.

Prosjekt blir tett knyttet til utvikling av CELL Norge, som er et partnerskap mellom Universitetene i Bergen, Oslo og Tromsø om erfaringsbasert juridisk utdanning. Denne plattformen skal brukes til å koordinere reformer, forbedre evalueringer og dele læring. Gjennom CELL Norge vil UiB særlig ha tilgang til en gruppe for juridisk fagdidaktikk, en evalueringsgruppe, en kommunikasjonsgruppe og International Advisory board.⁷ SLATE vil bidra til en systematisk evaluering av prosessene og resultatene i prosjektet. De vil bruke resultatene fra vår utprøving i sin forskning, og blant annet ta i bruk læringsanalyse for å undersøke om, og hvordan, de tiltakene vi prøver ut bidrar til studentenes læring. Funnene fra denne forskningen vil bli publisert og inngå som materiale i evalueringsprosessen.

Dokumentasjon og deling

Prosjektets helhetlige tilnærming til studentaktive læringsaktiviteter og læringsfremmende vurderingsformer vil ha relevans for hele universitet- og høgskolesektoren, og ha særlig verdi for de øvrige institusjonene som utdanner jurister i Norge og i Norden.

Deling av våre kunnskaper og erfaringer med hele universitet- og høgskolesektoren

Prosjektet vil aktivt bruke sosiale medier til å dele og drøfte resultater med sektoren. Kort tid etter at Koronakrisen slo innover Norge den 12. mars, opprettet CELL Norge Facebook-siden «Digital dugnad i høyere utdanning». Siden har i skrivende stund 4180 medlemmer fra hele universitets- og høyskolesektoren, som deler og diskuterer ulike digitale undervisningsløsninger. Dette illustrerer hvor effektivt sosiale medier er som arena for spredning og diskusjon av undervisningsrelaterte spørsmål. Vi ønsker å bygge på de erfaringene CELL Norge har gjort seg med denne siden, og utvikle en tilsvarende side som kjernen i vår prosess med å dele og drøfte kunnskap og erfaring fra dette prosjektet.

På siden vil vi legge ut jevnlig oppdateringer der vi presenterer tiltak vi er i ferd med å prøve ut, deler erfaringer etter at tiltakene er gjennomført, og legge til rette for diskusjoner på alle stadier av prosessen. I samarbeid med DLF vil vi lage en videoserie der vi presenterer prosjektet, og denne videoserien vil bli lagt ut på siden. Videoformatet vil også bli brukt til å formidle kunnskap og erfaringer, både i form av intervjuer med studenter og undervisere, og gjennom opptak av diskusjoner mellom fagpersoner og studenter involvert i prosjektet. To ganger i semesteret vil vi arrangere webinarer der vi diskuterer de ulike tiltakene mens de gjennomføres, og diskuterer erfaringene i etterkant. Den nærmere formen for disse webinarene må utformes i samarbeid med våre samarbeidspartnere SLATE og CELL Norge. Deres brede kontaktnett innebærer bl.a. at vi kan hente eksperter fra inn- og utland som kommentatorer.

To av tiltakene i prosjektet vil bli fulgt opp gjennom følgeforskning av SLATE og Eva Hartell:

1) sammenlignende vurdering som læringsaktivitet og i sensur og 2) studentaktive forelesninger med bruk av responsteknologi. Begge tiltakene vil bli forsket på ved bruk av Mixed Methods Research, ved å kombinere metoder som learning analytics (analyse av aktivitetsdata), semi-strukturerte intervju,

⁷ Professor Daniel Katz (Illinois Tech), Professor Robert Bordone (Harvard), Professor Meg Satterthwaite (NYU Global Law Clinic), Vice Rector Aune Valk (Tartu) og Professor Martin Heger (Humboldt).

spørreundersøkelser og observasjon. Funn fra prosjektet vil bli publisert i vitenskapelige tidsskrifter rettet mot høyere utdanning, vurdering og digitale verktøy.⁸

På bakgrunn av innspillene fra referansegruppen, de ulike emneevalueringene og prosjektteamets erfaringer, vil vi utforme en årlig egenevaluering av prosjektet. I tillegg publiseres samtlige evalueringer i UiBs åpne studiekvalitetsbase. Videre vil SLATEs forskningsresultater gi god dokumentasjon på hvilke tiltak vi har utviklet og prøvd ut gjennom prosjektet, og hvilke resultater de ulike tiltakene har gitt.

Deling av våre kunnskaper og erfaringer med institusjoner som utdanner jurister i Norge og Norden

I Norge er det nå flere institusjoner som tilbyr bachelor i rettsvitenskap. Vi har allerede betydelig samarbeid med flere av dem, og er i ferd med å styrke dette samarbeidet gjennom CELL Norge. Mange av våre undervisere bidrar også i undervisningen ved disse lærestedene. Tiltak som hever den pedagogiske kompetansen hos våre undervisere, vil derfor også indirekte bidra til å heve kvaliteten på den undervisningen som disse underviserne bidrar til ved andre læresteder. Vi har også en nær kontakt med våre søsterfakultet i Tromsø og Oslo, og resultatene fra vårt prosjekt vil ha en klar overføringsverdi til arbeidet med utdanningskvalitet ved disse institusjonene.

Resultatene fra prosjektet vil kunne ha overføringsverdi også i utlandet. Fakultetet har tradisjon for å samarbeide med Juridiska fakulteten ved Uppsala universitet om fagdidaktiske spørsmål. Jussutdanningen ved Københavns Universitet er i stor grad inspirert av vår studiemodell, og de beskriver selv sin jussutdanning som basert på «Bergensmodellen». Det synes dermed åpenbart at våre erfaringer med tiltak som hever kvaliteten på vår studiemodell også vil være av stor verdi for videreutviklingen av deres studiemodell.

Mange av de samme sensorene som brukes hos oss blir også brukt av de andre institusjonene som tilbyr bachelor- eller masterstudier i rettsvitenskap. Dersom vi utvikler et program for kompetanseheving av sensorkorpset, bidrar dette samtidig til å heve kompetansen til store deler av sensorkorpset for *alle jussutdanninger* i landet. Dette vil igjen påvirke hvilken kunnskap, kompetanse og ferdigheter sensorene ser etter når de skal vurdere studentene. Det er derfor viktig at de alle som utdanner jurister i Norge tas med i diskusjonene når vi skal prøve ut og utvikle transparente og gode vurderingskriterier.

I 2008 arrangerte Universitetet i Bergen en konferanse om juridisk fagdidaktikk, som blant annet resulterte i publikasjonen *Juristutdanningens faglige og pedagogiske utfordringer* (Strandbakken/Wilhelmsen 2010). Resultatene fra dette prosjektet vil ha stor overføringsverdi til andre studieprogram i rettsvitenskap, både i Norge og i Norden. Vi ønsker derfor å arrangere en ny konferanse om juridisk fagdidaktikk våren 2023. Denne konferansen vil vi bruke som en anledning til å presentere våre erfaringer og resultater fra prosjektet for representanter fra andre institusjoner, og den skal lede ut i en ny fagdidaktisk publikasjon. På denne måten vil vi revitalisere en spennende og fruktbar diskusjon om juridisk fagdidaktikk.

⁸ Aktuelle nordiske publiseringskanaler er *Nordic Journal of Digital literacy* og *UNIPED*. Aktuelle internasjonale publiseringskanaler er *Computers & Education*, *The Internet and Higher Education*, *Assessment & Evaluation in Higher Education*, *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice* m.fl.

8. Strategisk forankring

Prosjektet er strategisk forankret i UiB sine målsettinger for kvalitet i utdanningene, med vekt på utdanningsfaglig kompetanse, studentaktive læringssituasjoner og i å ta i bruk nye digitale lærings- og formidlingsformer. Prosjektet svarer videre på SLATESs mål om å bidra til internasjonal forskning og nasjonal kompetanseutvikling om bruk av data og datatilnærminger for å forstå utdanning og livslang læring. Prosjektet gir også et viktig bidrag til CELL Norge, et samarbeid mellom universitetene i Oslo, Tromsø og Bergen der målet er å dele og utveksle erfaringer som skal løfte jussutdanningen i Norge ved hjelp av bedre læring for studentene og bedre forberedelse til et yrkesliv i endring.

9. Ressurser, kompetanse, rolledeling og samarbeid

Det juridiske fakultet i Bergen er et fakultet uten institutter, og har derfor gode forutsetninger for å utvikle et strukturert og samordnet studieopplegg. Fakultetet har en faglig og administrativ ledelse som er vant til å arbeide direkte med studieordningen, og tett på de ulike vitenskapelige ansatte, og som støtter helhjertet opp om prosjektet. Fakultetet har et eget lærings- og formidlingssenter med solid kompetanse på bruk av video i undervisningssammenheng. Dette gir oss gode muligheter for kreative og kortreiste digitale innslag i undervisningen. Gjennom tett samarbeid med SLATE ivaretar vi behovet for pedagogisk kompetanse, evaluering og forskning på tiltakene vi skal utvikle gjennom prosjektet.

Studentene har vært involvert i prosjektet fra de første skissene ble laget, og vil følge prosjektet gjennom en egen referansegruppe. Fakultetet har et godt samarbeid med arbeidsgruppelederne, og de vil være viktige samarbeidspartnere i å realisere prosjektet. I tillegg vil vi ansette en egen studentleder for prosjektet, som også skal gå inn som representant for UiB i CELL Norge sammen med Færstad. Vi har valgt en struktur der undervisningsstaben skal prøve ut studentaktive læringsaktiviteter og læringsfremmende vurderingsformer på egne emner med støtte fra prosjektteamet og SLATE. Vi har valgt denne strukturen fordi det er viktig å skreddersy et undervisningsopplegg som er best mulig egnet for hvert enkelt emne, og som de enkelte underviserne føler eierskap til. Gjennom kompetansehevingstiltakene i delprosjekt 3 får undervisningsstaben verktøyene og kompetansen til å omarbeide egne emner i tråd med målsetningen for prosjektet. *Se vedlegg 2. Prosjektorganisering.*

10. Risiko

Tradisjon og kultur blant undervisere og sensorer

Innføringen av studiereformen i 2003 har vist oss at for å lykkes med et nytt studieopplegg, så er det viktig at underviserne både har tilstrekkelig relevant pedagogisk kompetanse, og at de føler eierskap til de endringene som blir gjennomført. Vi har tatt lærdom av disse erfaringene, og tiltak for å styrke underviserens pedagogiske kompetanse er tatt inn som en viktig del i prosjektet. Gjennom utstrakt bruk av workshops legger vi til rette for at underviserne selv kan utvikle fagrelevante lærings- og prøvingsformer til bruk på egne emner i tett kontakt både med prosjektteamet og de pedagogiske ressursene som SLATE bidrar med. Skepsis til digitale hjelpemidler i undervisningen er en risiko, men den er redusert etter at koronasituasjonen har krevd rask omstilling fra undervisere denne våren.

Erfaringer fra evaluering av sensuren ved fakultetet viser oss at det langt fra alltid er et tydelig samsvar mellom det den emneansvarlige mener skal gi uttelling i sensuren, det studentene oppfatter at gir uttelling og det sensorene faktisk gir uttelling for. Skal endringer av vurderingsform skal ha en positiv påvirkning på studentenes tilnærming til læring, er vi nødt til å gjennomføre tiltak for å skape en felles oppfatning av hva som kjennetegner faglig kvalitet i studentenes prestasjoner. De skisserte tiltakene knyttet til opplæring av sensorene og utforming av vurderingskriterier er velegnede tiltak for å motvirke denne risikoen.

Vedlegg 1: «Bedre læring, bedre jurister». Prosjektmodell (side 1 av 2).

Bedre læring, bedre jurister

Kultur for studentaktiv læring

Vedlegg 1: «Bedre læring, bedre jurister». Prosjektmodell (side 2 av 2).

Delprosjekt I: Lær å bli en selvstendig, reflektert og kritisk jurist: studentaktive læringsformer basert på blended learning

Fag-moduler i Canvas

Studentaktive forelesninger

Problem-orientert arbeid i arbeidsgruppene

Delprosjekt II: Lær gjennom vurdering: Komparativ, autentisk og formativ vurdering

Videreutvikle formative vurderingsformer

Nye og studentaktive summative vurderingsformer

Utvikle transparente vurderingskriterier og systemer for kvalitetssikring av sensur

Bruk av comparative judgement som læringsaktivitet

Delprosjekt III: Lær å lære: kompetanseheving rettet mot studenter, undervisere og sensorer

Kompetansehevings-tiltak rettet mot studentene:

Heve studentenes kompetanse når det gjelder det å lære og om ulike læringsformer

Synliggjøre fordelene ved aktive læringsformer fremfor mer passive læringsformer

Synliggjøre hvordan studentene kan få best mulig utbytte av student-aktive læringsformer

Kompetansehevings-tiltak rettet mot undervisningsstaben, arbeidsgruppelederne og det eksterne sensorkorpset:

Workshops

E-læringskurs

Utvide opplærings-programmet for arbeidsgruppelederne

Digitale sensormøter

Kollega-veiledning

Vedlegg 2. «Bedre læring, bedre jurister». Prosjektorganisering.

Bedre læring, bedre jurister: Prosjektledelse
Førsteamanuensis Jan-Ove Færstad, ansatt studentleder og seniorrådgiver Nina Østensen

Delprosjekt 1: Lær å bli en selvstendig, reflektert og kritisk jurist – studentaktive læringsformer basert på <i>blended learning</i>:	
Delprosjektleder førsteamanuensis Jan-Ove Færstad	
Tiltak	Hovedansvarlig
Utvikle fagmoduler med selvtester i Canvas	Jan-Ove Færstad
Ta i bruk SRS for å skape studentaktivitet i store forelesninger	Kjetil Egelanddal og Knut Martin Tande
Gjennomføre et opplegg for mer problemorientert arbeid i arbeidsgruppene	Knut Einar Skodvin

Delprosjekt 2: Lær gjennom vurdering - Komparativ, autentisk og formativ vurdering	
Delprosjektleder professor Synne Sæther Mæhle	
Tiltak	Hovedansvarlig
Videreutvikle de formative elementene i dagens studieopplegg	Synne Sæther Mæhle
Komparativ vurdering som læringsaktivitet	Eva Hartell og Kjetil Egelanddal
Nye studentaktive, summative og autentiske vurderingsformer	Malcolm Langford
Utvikling av transparente vurderingskriterier og systemer for kvalitetssikring av sensur	SLATE v/forskerne Cecilie Hansen, Ingunn Ness, Mohammad Khalil og senterleder Barbara Wasson

Delprosjekt 3: Lær å lære – kompetanseutvikling rettet mot studenter, undervisere og sensorer	
Delprosjektleder professor Knut Einar Skodvin	
Tiltak	Hovedansvarlig
Utvikle og ta i bruk et opplegg der studentene på første studieår lærer å bruke studentaktive læringsaktiviteter for å oppnå læring	Jan-Ove Færstad og studentleder
Utvide opplæringsprogrammet for arbeidsgruppelederne	Knut Einar Skodvin og Nina Østensen
Utvikle og gjennomføre tiltak for å heve den pedagogiske kompetansen i undervisningsstaben	Jan-Ove Færstad og Malcolm Langford
Utvikle og gjennomføre tiltak for å heve sensorenes vurderingskompetanse	Synne Sæther Mæhle og Nina Østensen

Støtteenheter og eksterne samarbeidspartnere	Bidrag
SLATE	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagogisk kompetanse • Forskningsbasert kunnskap om vurderingsformer og vurderingskriterier • Utvikle transparente vurderingskriterier og systemer for kvalitetssikring av sensur • Evalueringen og dokumentasjon av prosjektresultater
Referansegruppe	<ul style="list-style-type: none"> • Fortløpende evaluering av prosjektet • Ivareta studentperspektivet • Bidra med innspill til utvikling
Dragefjellet lærings- og formidlingssenter	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikling av e-læringskurs for arbeidsgruppeledere, undervisere og sensorer • Utvikling av digitale læringsaktiviteter • Formidlingsarbeid
CELL Norge	<ul style="list-style-type: none"> • Erfaringsutveksling • Koordinering av felles reformer om studentaktive vurderingsformer • Gruppe for fagpedagogikk og evaluering • Kommunikasjonsgruppe • International Advisory Board

Program for studentaktiv læring - utlysning 2019

Søknad

Prosjekt-ID

Prosjektnummer AKTIV-2019/10212

Prosjekttittel Bedre læring, bedre jurister

1. Prosjektinformasjon

Søkerinstitusjon og samarbeidspartnere

Søkerinstitusjon

University of Bergen (NO-UiB)

Ansvarlig enhet

Ansvarlig enhet: Faculty of Law

Prosjektleder

Name: Færstad, Jan-Ove
Grad: Ph.d. i rettsvitenskap
Stilling: Førsteamanuensis
E-post: Jan-Ove.Farstad@uib.no
Telefonnummer: 55 58 96 32

Samarbeidspartnere

Institusjon: NO-Centre for the Science of Learning & Technology (SLATE) (NO)

:

Institusjon: NO-CELL: Centre on Experiential Legal Learning (NO)

:

Om prosjektet

Prosjektsammendrag

Vårt mål er å styrke studentenes læring ved å bygge et gjennomtenkt og helhetlig læringsdesign, hvor studentene erfarer at studentaktive læringsaktiviteter er avgjørende for å tilegne seg kunnskapen, ferdighetene og kompetansen som de trenger som fremtidige jurister.

Tradisjonelt har jusstudiet vært preget av læringsformer med lave forventninger om studentaktivitet. Det tar tid å endre en etablert og årelang undervisningstradisjon, det er derfor nødvendig med en kulturendring der de tiltakene som gjennomføres rettes inn mot, og har legitimitet hos, studenter, undervisere og sensorer. Vi ønsker derfor å skape en kultur for studentaktiv læring, ved Det juridiske fakultet, UiB, og gjennom dette fremme evnen til kritisk og selvstendig juridisk refleksjon hos våre studenter. For å lykkes med den kulturendringen vi ønsker, har vi satt opp tre delmål som blir operasjonalisert gjennom tre delprosjekter:

Delmål 1: Bruke studentaktive læringsformer for å utdanne selvstendige, reflekterte og kritiske jurister

Delprosjekt 1: Lær å bli en selvstendig, reflektert og kritisk jurist – studentaktive læringsformer basert på blended learning.

- Digitale fagmoduler med selvtester
- Studentaktive forelesninger
- Problemorientert arbeid i arbeidsgrupper

Delmål 2: Styrke studentens læring gjennom å heve kvaliteten på formative og summative vurderinger av studentenes prestasjoner

Delprosjekt 2: Lær gjennom vurdering - Komparativ, autentisk og formativ vurdering

- Formative og autentiske vurderingsformer
- Komparativ vurdering som læringsaktivitet

Delmål 3: Heve kompetansen på studentaktiv læring hos så vel studenter som undervisere og sensorer

Delprosjekt 3: Lær å lære – kompetanseutvikling rettet mot studenter, undervisere og sensorer.

- Gi studentene anledning til å lære å lære
- Styrke undervisningsstabens kompetanse på studentaktiv læring
- Styrke sensorenes vurderingskompetanse

Hovedmål og delmål

I en rettsstat er det avgjørende at jurister er i stand til å sikre og utvikle rettsstatsverdier som rettferdighet, respekt for lovgivers demokratiske legitimitet og forutberegnelighet i møte med rettsspørsmål. Dette har ikke minst blitt synliggjort i diskusjonen om feilpraktisering av EUs trygdeforordning (den såkalte NAV-skandalen) og i diskusjonen rundt koronalongivningen. Å være i stand til å foreta selvstendige, kritiske refleksjoner knyttet til hvordan slike rettsstatsverdier skal ivaretas og betones i enkeltsaker, er en essensiell ferdighet i arbeidshverdagen som jurist. Internasjonaliseringen av retten – ikke minst EØS-rettslige dimensjoner - stiller økte krav til juristers evne til slik selvstendig tenkning. Antagelig vil disse kravene fortsette å øke i årene fremover. Som fremtidige rettsanvendere må dagens jusstudenter derfor settes i stand til å forholde seg til komplekse rettsstatskrav, og til å kunne reflektere kritisk og selvstendig omkring rettsspørsmål i forskjellige arenaer, dominert av digitalisering.

For å lykkes med å utdanne jurister som besitter de ferdighetene fremtidige rettsanvendere trenger, mener vi at det er helt nødvendig å gjennomføre et skifte fra passive til studentaktive lærings- og vurderingsformer. Vi ønsker derfor å skape en kultur for studentaktiv læring, og gjennom dette fremme evnen til kritisk og selvstendig juridisk refleksjon hos våre studenter. Hovedmålet for prosjektet er å gi studentene våre bedre læring ved å ta i bruk studentaktive læringsformer, og dermed utdanne mer selvstendige, reflekterte og kritiske jurister.

For å lykkes med den kulturendringen vi ønsker har vi satt opp tre delmål som blir operasjonalisert gjennom tre delprosjekter:

- 1 Lær å bli en selvstendig, reflektert og kritisk jurist: studentaktive læringsformer basert på Blended learning
- 2 Lær gjennom vurdering: autentiske og formative vurderingsformer
- 3 Lær å lære: kompetanseheving rettet mot studenter, undervisere og sensorer

Vedlegg 1: Prosjektmodell

Milepæler

Aktiviteter	Start år	Start måned	Slutt år	Slutt måned
Etablering av og første møte med referansegruppen for prosjektet	2021	jan	2021	jan
Prosjektstart. Arbeidsmøte med prosjektteamet	2021	jan	2021	jan
Starte arbeidet med Facebook-side og videopresentasjoner av prosjektet	2021	jan	2021	feb
Starte arbeidet med å utvide opplæringsprogrammet for arbeidsgruppeliderne	2021	jan	2021	mai
Starte arbeidet med å utvikle et program for å heve studentenes læringskompetanse	2021	jan	2021	jun

Aktiviteter	Start år	Start måned	Slutt år	Slutt måned
Webinar: Kultur for studentaktiv læring – hva innebærer det, og hvilken betydning har en slik kultur for studentenes læring?	2021	feb	2021	feb
Starte arbeidet med å utvikle et program for å heve undervisningsstabens kompetanse i bruk av studentaktive læringsaktiviteter	2021	feb	2021	sep
Facebook-siden er i gang, og inneholder videopresentasjoner av prosjektet. Siden vil bli oppdatert fortløpende gjennom hele prosjektperioden	2021	feb	2023	des
Parallell dokumentasjon og evaluering av tiltaket med studentaktive forelesninger	2021	mar	2021	sep
Vi starter utvikling og utprøving av fagmoduler med selvtester i Canvas på utvalgte testemner	2021	mar	2021	okt
Vi starter utprøving av studentaktive forelesninger på utvalgte testemner.	2021	apr	2021	sep
Parallell dokumentasjon og evaluering av tiltaket med fagmoduler og selvtester	2021	apr	2021	okt
Møte med referansegruppen for prosjektet	2021	mai	2021	mai
Webinar: Hva trenger dagens studenter å lære om det å lære?	2021	mai	2021	mai
Det første kullet med arbeidsgruppeledere gjennomgår det utvidede opplæringsprogrammet	2021	aug	2021	aug
Parallell dokumentasjon og evaluering av tiltaket med problemorientert arbeid i arbeidsgrupper	2021	aug	2021	aug
Oppstart av programmet for å heve studentenes læringskompetanse. Programmet vil gå gjennom hele høstsemesteret, og omfatte samtlige førsteårsstudenter ved fakultetet	2021	aug	2021	des
Oppstart av tiltaket med problemorientert arbeid i arbeidsgrupper	2021	aug	2022	apr
Ny studieordning implementeres på 1. studieår	2021	aug	2022	jun
Arbeidsmøte (fysisk eller digitalt) med representanter for andre institusjoner som utdanner jurister i Norden	2021	sep	2021	sep
Møte med referansegruppen for prosjektet	2021	sep	2021	sep
Webinar: Hvilke ferdigheter trenger morgendagens jurister, og hvordan kan de tilegne seg disse?	2021	sep	2021	sep
Starte arbeidet med å utvikle et e-læringskurs for våre sensorer	2021	sep	2022	jan
Foreløpig evaluering av tiltaket med studentaktive forelesninger foreligger. Basert på denne evalueringen justerer vi opplegget og prøver det ut på nye emner	2021	okt	2022	nov
Oppstart første workshop for emneansvarlige/undervisere. Disse workshopene vil bli gjennomført regelmessig over en periode på halvannet år. Undervisere på testemner vil bli prioritert	2021	okt	2022	des
Webinar: Studentaktive forelesninger, en selvmotsigelse?	2021	nov	2021	nov
Oppstart av tiltaket for å kvalitetssikre sensuren, blant annet ved bruk av komparativ vurdering	2021	nov	2022	nov
Parallell dokumentasjon og evaluering av tiltaket for å kvalitetssikre sensuren	2021	nov	2022	nov
Foreløpig evaluering av tiltaket med fagmoduler og selvtester i Canvas foreligger. Basert på denne evalueringen justerer vi opplegget og prøver det ut på nye emner	2021	nov	2023	jan
Møte med referansegruppen for prosjektet	2021	des	2021	des
Årlig egenevaluering av prosjektet	2021	des	2021	des
E-læringskurset for sensorene er utviklet. De første sensorene gjennomgår opplæringen	2022	jan	2022	jun
Webinar: Komparativ vurdering som en inngangsport til å diskutere faglige kvalitetskrav med studentene	2022	feb	2022	feb
Pilotering av komparativ vurdering på tidligere års eksamensbesvarelser	2022	feb	2022	mar

Aktiviteter	Start år	Start måned	Slutt år	Slutt måned
Møte med referansegruppen for prosjektet	2022	mar	2022	mar
Evaluering av tiltaket med komparativ vurdering brukt på tidligere års eksamensbesvarelser	2022	apr	2022	mai
Webinar: Problemorientert arbeid i arbeidsgrupper – hva lærer studentene?	2022	mai	2022	mai
Foreløpig evaluering av tiltaket med problemorientert arbeid i arbeidsgrupper foreligger. Basert på denne evalueringen justerer vi opplegget og fortsetter utprøvingen	2022	mai	2023	jun
Forutsatt positiv evaluering av pilotprosjektet, utprøving av komparativ vurdering på et reelt eksamenssett	2022	jun	2022	jun
Det andre kullet med arbeidsgrupeledere gjennomgår det utvidede opplæringsprogrammet	2022	aug	2022	aug
Evaluering av tiltaket med komparativ vurdering på et reelt eksamenssett	2022	aug	2022	sep
Andre kull har fullført programmet for å heve studentenes læringskompetanse	2022	aug	2022	des
Parallell dokumentasjon og evaluering av tiltaket med komparativ vurdering som læringsaktivitet	2022	aug	2022	des
Utprøving av komparativ vurdering som læringsaktivitet i seminargrupper på utvalgte testemner	2022	aug	2022	des
Ny studieordning implementeres på 2. studieår	2022	aug	2023	jun
Arbeidsmøte (fysisk eller digitalt) med representanter for andre institusjoner som utdanner jurister i Norden	2022	sep	2022	sep
Møte med referansegruppen for prosjektet	2022	sep	2022	sep
Webinar: Sensorenes vurderingskompetanse – har denne noen betydning for studentenes læring?	2022	sep	2022	sep
Webinar: Studenter som fasilitator for medstudentenes læring – våre erfaringer med studenter som arbeidsgrupeledere	2022	nov	2022	nov
Møte med referansegruppen for prosjektet	2022	des	2022	des
Årlig egenevaluering av prosjektet	2022	des	2022	des
Forutsatt positiv evaluering, implementering av studentaktive forelesninger som del av fakultetets ordinære undervisningsvirksomhet	2023	jan	2023	des
Webinar: Tema blir avgjort senere	2023	feb	2023	feb
Foreløpig evaluering av tiltaket med komparativ vurdering som læringsaktivitet i seminargrupper foreligger. Basert på denne evalueringen justerer vi opplegget og fortsetter utprøvingen	2023	feb	2023	des
Møte med referansegruppen for prosjektet	2023	mar	2023	mar
Forutsatt positiv evaluering, fagmoduler med selvtester i Canvas implementeres som en del av fakultetets ordinære undervisningsvirksomhet	2023	apr	2023	des
Webinar: Tema knyttet til den kommende konferansen	2023	mai	2023	mai
Konferanse om juridisk fagdidaktikk	2023	jun	2023	jun
Det tredje kullet med arbeidsgrupeledere gjennomgår det utvidede opplæringsprogrammet	2023	aug	2023	aug
Forutsatt positiv evaluering, tiltaket med problemorientert arbeid i arbeidsgruppene innføres som en ordinær del av fakultetets undervisningsvirksomhet	2023	aug	2023	des
Ny studieordning implementeres på 3. studieår	2023	aug	2023	des
Tredje kull har fullført programmet for å heve studentenes læringskompetanse	2023	aug	2023	des
Arbeidsmøte (fysisk eller digitalt) med representanter for andre institusjoner som utdanner jurister i Norden	2023	sep	2023	sep
Møte med referansegruppen for prosjektet	2023	sep	2023	sep
Webinar: Tema blir avgjort senere	2023	sep	2023	sep
Forutsatt positiv evaluering, tiltakene for å kvalitetssikre sensuren blir implementert som en del av fakultetets ordinære ordning for sensur	2023	okt	2023	des

Aktiviteter	Start år	Start måned	Slutt år	Slutt måned
Webinar: Oppsummering av prosjektet – har vi lyktes med å skape en kultur for studentaktiv læring?	2023	nov	2023	nov
Arbeidet med publikasjonen som er et resultat av konferansen om juridisk fagdidaktikk slutføres	2023	des	2023	des
Avsluttende egevaluering og rapportering av prosjektet	2023	des	2023	des
Møte med referansegruppen for prosjektet, oppsummering av prosjektet	2023	des	2023	des

Fagområde

1: Law (213)

Utvikling av studietilbud

Navn på studieprogram eller emnegruppe:	Masterstudiet i rettsvitenskap
Fagområde:	Law
Studiepoeng:	300,00
Studieplasser:	380

2. Prosjektbeskrivelse

Prosjektbeskrivelse og vedlegg

Vedlegg

* [Bedre læring, bedre jurister. Prosjektbeskrivelse med vedlegg.pdf](#)

3. Budsjett

Budsjett

NOK - Norwegian kroner	Budsjett 2021 (for midler fra Diku)	Budsjett 2022 (for midler fra Diku)	Budsjett 2023 (for midler fra Diku)	Beløp søkt om fra Diku	Egenfinansiering	Totalbudsjett
Personalkostnader og indirekte kostnader						
Personalkostnader	687 000	979 000	480 000	2 146 000	1 616 000	3 762 000
Indirekte kostnader	240 000	343 000	167 000	750 000	596 000	1 346 000
SUM - Personalkostnader og indirekte kostnader	927 000	1 322 000	647 000	2 896 000	2 212 000	5 108 000
Andre kostnader						
Innkjøp av tjenester	480 000	820 000	480 000	1 780 000	90 000	1 870 000
Utstyr	25 000	25 000	0	50 000	0	50 000
Andre driftskostnader	58 000	58 000	143 000	259 000	30 000	289 000
SUM - Andre kostnader	563 000	903 000	623 000	2 089 000	120 000	2 209 000
SUM - Totalsum	1 490 000	2 225 000	1 270 000	4 985 000	2 332 000	7 317 000

Spesifikasjon av planlagte kostnader

Vi ønsker å bruke midlene vi søker om fra Diku på den skisserte måten. I utregningen har vi tatt utgangspunkt i timelønnskostnaden for professor, førsteamanuensis og administrativt ansatte, lagt til sosiale omkostninger og TDI (en måte å regne overhead på som er godkjent av Forskningsrådet). Videre har vi vektet innsatsen fra de ulike kategoriene og justert for lønnsvekst i prosjektperioden. Dette gav kr 1 011 pr time i gjennomsnitt, og i budsjettet har vi brukt kr 1 000 (se vedlegg 5). Timeantallet pr. emne utgjør et antatt gjennomsnitt.

Utvikling av studentaktive læringsformer og tilhørende vurderingsformer:

1) Utvikling av opplegg for «blended learning» med bruk av studentaktive læringsformer, herunder utvikling av fagmoduler i «Mitt UiB» – Totalkostnad: 1 290 000 kroner

- Frikjøp emneansvarlige:

o 60 arbeidstimer pr. emne * 14 emner * 1000 kroner pr. time, totalt 840 000 kroner

- Bistand fra prosjektteamet/SLATE:

o 150 arbeidstimer * 1000 kroner pr. time, totalt 150 000 kroner

- Produksjonskostnader, bruk av DLF/videlab:

o 150 timer * 2000 kroner pr. time, totalt 300 000 kroner

2) Utvikling av opplegg for studentaktive forelesninger – totalkostnad: 1 220 000 kroner

- Frikjøp undervisere:

o 80 arbeidstimer pr. emne * 14 emner * 1000 kroner pr. time, totalt 1 120 000 kroner

- Bistand fra prosjektteamet/SLATE:

o 100 arbeidstimer * 1000 kroner pr. time, totalt 100 000 kroner

3) Komparativ vurdering for formativ og summativ vurdering – totalkostnad 625 000 kroner

- Opplæring av undervisere og sensorer

o 25 timer pr. emne * 3 emner * 1000 kroner pr. time, totalt 75 000 kroner

- Gjennomføring av diskusjonsgrupper

o 30 grupper * 10 timer * 1000 kroner pr. time, totalt 300 000 kroner

- Pilotering av komparativ vurdering på tidligere års eksamensbesvarelser

o 100 timer * 1000 kroner pr. time, totalt 100 000 kroner

- Bistand fra prosjektteamet/SLATE:

o 100 timer * 1000 kroner pr. time, totalt 100 000 kroner

- Innkjøp av eventuelle lisenser

o Anslagsvis 50 000 kroner

Kompetansehevingstiltak for undervisere, sensorer og arbeidsgruppeledere

1) Gjennomføring av workshops for å utvikle meningsfullt samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelse, læringsaktiviteter og vurderingsformer, herunder utvikling av modeller for blended learning i de enkelte emnene – totalkostnad: 480 000 kroner

- Frikjøp for deltakelse på workshop, emneansvarlige og andre undervisere:

o 40 undervisere/emneansvarlige * 12 timer workshop * 1000 kroner pr. time, totalt kroner 480 000

2) Utvikling av e-læringskurs undervisere – totalkostnad: 120 000 kroner

- Utvikling av innhold for e-læringskurs undervisere:
 - o 70 arbeidstimer * 1000 kroner pr. time, totalt 70 000 kroner
- Produksjon av e-læringskurs undervisere:
 - o Bruk av DLF/videolab 25 timer * 2000 kroner pr. time, totalt 50 000 kroner

3) Utvikling av e-læringskurs sensorer - totalkostnad: 200 000 kroner

- Utvikling av innhold for e-læringskurs undervisere:
 - o 100 arbeidstimer * 1000 kroner pr. time, totalt 120 000 kroner
- Produksjon av e-læringskurs undervisere:
 - o Bruk av DLF/videolab 50 timer * 2000 kroner pr. time, totalt 100 000 kroner

Evaluerings, dokumentasjon og deling av prosjekresultater

- 1) Gjennomføring av fagdidaktisk konferanse 2023 - kostnad: 150 000 kroner + egenfinansiering
 - Kostnader til lokale, lunsj og middag for deltakere:
 - o Anslått til 150 000 kroner

2) Oppdatering av Facebook-side for å formidle erfaringer fra prosjektet, herunder videoproduksjon - kostnad: 100 000 kroner + egenfinansiering

- Innholdsproduksjon:
 - o 60 arbeidstimer * 1000 kroner pr. time, totalt 60 000 kroner
- Videoproduksjon:
 - o 20 timer * 2000 kroner pr. time, totalt 40 000 kroner

3) Gjennomføring av følgeforskning og pedagogisk oppfølging, SLATE – totalkostnad: 800 000 kroner
 - Det er umulig å trekke skarpe grenser mellom SLATES bidrag med sin pedagogiske kompetanse inn i prosjektet, og deres følgeforskning. Deler av disse midlene vil derfor like gjerne kunne regnes som pedagogisk oppfølging i prosjektet.

-

===Totalt: 4 985 000 kroner===

Egenfinansiering

Egenfinansieringen inn i prosjektet vil utelukkende skje i form av arbeidsinnsats. Vårt bidrag inn i prosjektet fordeler seg slik:

Utvikling av studentaktive læringsformer og tilhørende vurderingsformer:

1) Utvikling av nye vurderingsformer/vurderingskriterier – totalkostnad: 750 000 kroner

- Frikjøp av emneansvarlige:
 - o 50 arbeidstimer pr. emne * 14 emner * 1000 kroner pr. time, totalt 700 000 kroner
- Bistand fra prosjektteamet/SLATE:
 - o 50 arbeidstimer * 1000 kroner pr. time, totalt 50 000 kroner

2) Utvikling av et opplegg for å gi studentene på første studieår en grundig innføring i studieatferd, studentaktive læringsformer og læringsopplegget på jusstudiet – totalkostnad : 210 000 kroner

- 150 arbeidstimer * 1000 kroner pr. time, totalt 150 000 kroner
- Bruk av DLF/videolab 30 timer * 2000 kroner pr. time, totalt 60 000 kroner
- Implementering og gjennomføring vil skje innenfor fakultetets egne ressursrammer

Kompetansehevingstiltak for undervisere, sensorer og arbeidsgruppeledere

- 1) Utvikling og gjennomføring av kompetansehevingstiltak undervisere – egeninnsats 100 000 kroner
 - 100 arbeidstimer*1000 kroner pr. time, totalt 100 000 kroner

2) Videreutvikling av opplæringsprogrammet til arbeidsgruppelederne – totalkostnad: 250 000 kroner

- 200 arbeidstimer * 1000 kroner pr. time, totalt 200 000 kroner
- Bruk av DLF/videolab 25 timer*2000 kroner pr. time, totalt 50 000 kroner
- Implementering og gjennomføring vil skje innenfor fakultetets egne ressursrammer

Prosjektledelse, dokumentasjon og deling

1) Prosjektledelse, herunder studentleder i prosjektet 20 % og professor II stilling i 10 %. – totalkostnad: 997 000 kroner

- P-II 10% stilling over 3 år: 504 000 kroner

- Ansatt studentleder over 3 år: 393 000 kroner
Annen drift 100.000 kroner

2) Møter prosjektgruppe/samarbeidspartnere, totalkostnad 25 000 kroner

===Totalt: 2 332 000 kroner===

Vil prosjektet være tilknyttet andre eksternt finansierte prosjekter?

Ja

AKTIV-2018/10091, Centre on Experiential Legal Learning (CELL), Universitetet i Oslo. Dikus Program for studentaktiv læring. Bedre læring, bedre jurister vil kunne tilføre CELL forskning og resultater av utprøving på felt som de ikke har kompetanse på per nå, så som opplæring av undervisningsassistenter/seminarledere og forskning på vurderingskriterier og vurderingsformer.

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 91/20
Møtedato: 3.11.2020
Journalnummer: 2020/11549

**ORIENTERINGSSAK: SÆBØUTVALGETS FORSLAG TIL NYTT REGLEMENT FOR
DET JURIDISKE FAKULTET**

Fakultetsstyret fattet i møte 28. april 2020, styresak 35/20, vedtak om å opprette et utvalg som skal fremlegge et forslag til revidert reglement for Det juridiske fakultet. Utvalgets forslag til revidert reglement er nå lagt ut på høring, med høringsfrist 6. november.

Utvalgets forslag er tilgjengeliggjort [her](#).

Det fremlagte forslaget legges frem for styret til foreløpig orientering, og diskusjon i styret. Vi ber spesielt styret ta stilling om det fremlagte forslaget aktualiserer problemstillinger som bør utredes nærmere før saken legges frem for styret til realitetsbehandling.

Saken legges frem for styret med følgende

forslag til vedtak:

Styret tar saken til orientering.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

26.10.2020

ØLI

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 93/20
Møtedato: 3.11.2020
Journalnummer: 2020/1822

TERMINERING AV FIRE SPESIALEMNER

I sitt møte den 26. oktober behandlet Studieutvalget en sak om terminering av fire spesialemnener, og fattet slikt vedtak i sak 97/20:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at Spesialemnene JUS272-2-A American Law og JUS283-2-A Arbitration Theory and Practice termineres med virkning fra og med V21.
Spesialemnene JUS280-2-B Alternative Dispute Settlements og JUS281-2-A Comparative Constitutional Law termineres med virkning fra og med H21.

I henhold til § 3.2 nr. 1 bokstav d i Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen er det fakultetet selv som oppretter og nedlegger emner.

Forslaget legges derfor fram for fakultetsstyret til behandling.

Bakgrunnen for at disse emnene nå fases ut er at de har vært driftet av Larry Bakken som nå avslutter sitt engasjement for UiB. For nærmere opplysninger, se notatet til saken i Studieutvalget vedlegges her som bakgrunn for forslaget.

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

Spesialemnene JUS272-2-A American Law og JUS283-2-A Arbitration Theory and Practice termineres med virkning fra og med V21.

Spesialemnene JUS280-2-B Alternative Dispute Settlements og JUS281-2-A Comparative Constitutional Law termineres med virkning fra og med H21.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

28.10.2020
JOSP

Terminering av fire spesialemer

Professor II Larry Bakken avslutter sitt engasjement ved UiB ved utløpet av 2020.

Han er emneansvarlig for fire engelskspråklige spesialemer:

- våremnene
 - o JUS272-2-A American Law
 - o JUS283-2-A Arbitration Theory and Practice
- høstemenene
 - o JUS280-2-B Alternative Dispute Settlements
 - o JUS281-2-A Comparative Constitutional Law

De to våremnene gikk for siste gang i vår, de to høstemenene går for siste gang nå.

Det må fattes vedtak om terminering av emnene.

Forslaget går ut på at emnene beholdes ett semester etter siste undervisningssemester, for det tilfelle at noen studenter skulle ha rett til ny eksamen.

På denne bakgrunnen framsettes følgende

vedtaksforslag:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at

Spesialemerne JUS272-2-A American Law og JUS283-2-A Arbitration Theory and Practice termineres med virkning fra og med V21.

Spesialemerne JUS280-2-B Alternative Dispute Settlements og JUS281-2-A Comparative Constitutional Law termineres med virkning fra og med H21.

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 94/20
Møtedato: 3.11.2020
Journalnummer: 2020/1822

ENDRING I INSTRUKS OM OPPGÅVEGJEVING OG SENSUR

I sitt møte den 26. oktober 2020 behandlet studieutvalget tre forslag til endring i Instruks om oppgåvegjeving og sensur.

I pkt. 7 i instruksene heter det:

Fakultetsstyret vedtek endringer i instruksene her.
Studieutvalet kan vedta mindre endringer.

Fordi en av endringene ikke anses å være «mindre», og derfor skal behandles av fakultetsstyret (gjelder estimering av tid for begrunnelse av sensurvedtak), legges alle tre endringsforslagene fram for styret.

Sak 96/20 i studieutvalgets møte gjelder pkt. 6 og pkt. 4.4. bokstav g.

Su fattet slikt vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at styret vedtar endringer som foreslått i Instruks om oppgåvegjeving og sensur.

I pkt. 6 ble følgende tillegg foreslått – merket med fet skrift:

6. Kontrollkommisjon

- a) Der klagesensuren har gjeve resultat som avvik med meir enn ein karakter frå det opphavlege sensurvedtaket, skal saka handsamast av ein kontrollkommisjon før sensurvedtaket vert gjort kjend, ref. Universitets- og høyskoleloven § 5-3 nr. 6. Se og SU 65/18.
- b) Kommisjonen vert sett saman av opphavleg sensor, ein av klagesensorane og emneansvarleg. Emneansvarleg er leiar for kommisjonen.
For masteroppgåver kan emneansvarleg bestemme at ein annan fagperson vert oppnemnd som leiar.
- c) Der emneansvarleg har vore sensor for eitt eller fleire av oppgåvesvara, oppnemner studiedekanen ein annan leiar. Det same gjeld der emneansvarleg har vore ein av klagesensorane, og dei bestemmer at vedkommande skal møte i kommisjonen som klagesensor.
- d) **Der kommisjonen ikkje vert einig om endeleg karakter, fastset leiaren karakteren. Dersom leiaren har fastsett karakter etter første setning, skal hen gje melding til studiedekanen i**

tillegg til grunngjeving til studenten og ordinær rapport frå kommisjonen. Berre der det er særskild grunn til det, kan karakteren setjast utanfor dei rammene som er sett av dei to sensurane.

- e) Sensurfristen for klagesensurane må setjast så kort at det er tid til å halde klagekommisjonar før publisering.

I pkt. 4 ble følgende sletting foreslått, merket med gjennomstreking:

Der fleire sensorar sensurer saman, skal dei setje ein felles karakter. Blir dei ikkje samde, skal den emneansvarlige peike ut en oppmann. ~~For masteroppgåva peikar leiaren for Studieutvalet ut ein oppmann.~~ Oppmannen får all tilgjengeleg informasjon frå sensorane, og fastset ein karakter innanfor dei rammene dei to har sett.

Saksnotatet til sak 96/20 i studieutvalget vedlegges for begrunnelse og vurderinger.

Sak 101/20 i studieutvalgets møte gjelder pkt. 5.

Der ble følgende vedtak fattet:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret:

Et nytt punkt e settes inn i punkt 5 i Instruks om oppgavegjeving og sensur:

e) Innholdet i grunngjevinga

- a. Eksamen i emne med samtidig skriftleg grunngjeving : Grunngjevinga skal ta sikte på å bidra til studentane si læring og skal derfor gå inn på dei viktigaste sterke og svake sidene ved oppgåvesvaret. Nærare retningslinjer for dette kan tas inn i kvar sensorrettlegg.
- b. Eksamen i andre emne: Grunngjevinga skal syne kvifor studenten fekk den karakteren hen fekk. Viss grunngjevinga er munnleg, skal den ikkje ta lenger tid enn at alle studentar som ber om grunngjeving kan få det i sensor si trefftid. Det er derfor anbefalt at grunngjevinga til kvar student tar omtrent 5 minuttar.

Saksnotatet til sak 101/20 i studieutvalget vedlegges for vurderinger og begrunnelse.

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

Følgende endringer gjøres i Instruks om oppgavegjeving og sensur:

1. I pkt 4 slettes gjennomstreket tekst:

Der fleire sensorar sensurer saman, skal dei setje ein felles karakter. Blir dei ikkje samde, skal den emneansvarlige peike ut en oppmann. ~~For masteroppgåva peikar leiaren for Studieutvalet ut ein oppmann.~~ Oppmannen får all tilgjengeleg informasjon frå sensorane, og fastset ein karakter innanfor dei rammene dei to har sett.

2. I pkt. 5 tilføyes et nytt punkt, bokstav e:

e) Innholdet i grunngjevinga

- a. Eksamen i emne med samtidig skriftleg grunngjeving : Grunngjevinga skal ta sikte på å bidra til studentane si læring og skal derfor gå inn på dei viktigaste sterke og svake sidene ved oppgåvesvaret. Nærare retningslinjer for dette kan tas inn i kvar sensorrettlegg.
- b. Eksamen i andre emne: Grunngjevinga skal syne kvifor studenten fekk den karakteren hen fekk. Viss grunngjevinga er munnleg, skal den ikkje ta lenger tid enn at alle studentar som ber om grunngjeving kan få det i sensor si trefftid. Det er derfor anbefalt at grunngjevinga til kvar student tar omtrent 5 minuttar.

3. I pkt. 6 tilføyes tekst i fet skrift:

6. Kontrollkommisjon

- a) Der klagesensuren har gjeve resultat som avvik med meir enn ein karakter frå det opphavlege sensurvedtaket, skal saka handsamast av ein kontrollkommisjon før sensurvedtaket vert gjort kjend, ref. Universitets- og høyskoleloven § 5-3 nr. 6. Se og SU 65/18.
- b) Kommisjonen vert sett saman av opphavleg sensor, ein av klagesensorane og emneansvarleg. Emneansvarleg er leiar for kommisjonen.
For masteroppgåver kan emneansvarleg bestemme at ein annan fagperson vert oppnemnd som leiar.
- c) Der emneansvarleg har vore sensor for eitt eller fleire av oppgåvesvara, oppnemner studiedekanen ein annan leiar. Det same gjeld der emneansvarleg har vore ein av klagesensorane, og dei bestemmer at vedkommande skal møte i kommisjonen som klagesensor.
- d) **Der kommisjonen ikkje vert einig om endeleg karakter, fastset leiaren karakteren. Dersom leiaren har fastsett karakter etter første setning, skal hen gje melding til studiedekanen i tillegg til grunngjeving til studenten og ordinær rapport frå kommisjonen. Berre der det er særskild grunn til det, kan karakteren setjast utanfor dei rammene som er sett av dei to sensurane.**
- e) Sensurfristen for klagesensorane må setjast så kort at det er tid til å halde klagekommisjonar før publisering.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

28.10.2020
JOSP

Instruks om oppgavegjeving og sensur, endring i pkt. 6 Kontrollkommisjon

Oppmannens rolle og handlingsrom i kontrollkommisjoner.

Instruks om oppgavegjeving og sensur

Pkt. 6 omhandler kontrollkommisjoner, men sier ikke noe om uenighet i kommisjonene.

Pkt. 4.4 bokstav g sier noe om oppmannen:

Der fleire sensorar sensurer saman, skal dei setje ein felles karakter. Blir dei ikkje samde, skal den emneansvarlige peike ut en oppmann. For masteroppgåva peikar leiaren for Studieutvalet ut ein oppmann. Oppmannen får all tilgjengeleg informasjon frå sensorane, og fastset ein karakter innanfor dei rammene dei to har sett.

Kapittel 4 omhandler «Sensur for karakterteljande prøver», og pkt. 4.4 gjelder «Gjennomføring av sensuren». Det vil si at reguleringen her uten videre kan gjøres gjeldende også for kontrollkommisjoner.

I pkt. 6 om kontrollkommisjoner, er ikke noe sagt om uenighet i kommisjonen, eller bruk av oppmann. Førstevalget er selvsagt at kommisjonen diskuterer seg fram til enighet. Den foreslåtte reguleringen her, gjelder de tilfellene dette ikke lykkes.

Siden en kontrollkommisjon omfatter tre personer, er det i prinsippet ikke behov for ytterligere en oppmann. Det er imidlertid behov for retningslinjer for hvordan uenighet i kommisjonen skal håndteres.

Emneansvarlig er leder for kommisjonen, og det er naturlig at hun/han får oppmannens rolle der kommisjonen ikke blir enig. Dette bør nedfelles i reguleringen.

Videre er det spørsmål om hva som er oppmannens rolle. Her er det nærliggende å lene seg til den reguleringen vi allerede har i pkt. 4.4 bokstav g, siste punktum: Hun/han skal fastsette en karakter innenfor de rammene som utgjøres av de to allerede satte karakterene. Dette bør gjøres eksplisitt i pkt. 6 – ikke bare som en henvisning til pkt. 4.4 «så langt det rekker», siden pkt. 4.4 er myntet på en så annerledes situasjon.

Så kan vi spørre om oppmannen bør ha ytterligere handlingsrom, for eksempel der hun/han avdekker at det foreligger slike feil ved en av sensurene (eventuelt begge) at ingen av de satte karakterene bør bli stående. Dette vil antakelig ikke inntreffe så ofte, og er tilfredsstillende tatt vare på i universitets- og høyskoleloven § 5-2 nr. 4: «Finner institusjonen eller klageinstansen at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller avholdes ny eksamen eller prøve.» Her er riktignok ikke feil ved sensorskjønnet omfattet, men i noen tilfeller vil en slik type feil som det kan være tale om, være forankret i feil anvendelse av sensorveiledning eller andre formelle hensyn.

Universitets- og høyskoleloven § 5-3 nr. 6 (som hjemler kontrollkommisjonene) begrenser i prinsippet ikke kommisjonens rolle. Der heter det bare at institusjonen skal «foreta ytterligere en vurdering før endelig karakter fastsettes». Det går ikke fram noe sted om kommisjonen skal se seg bundet av de ytterpunktene som allerede er satt, eller om den skal vurdere besvarelsen på helt fritt grunnlag. Det siste er ikke det mest nærliggende, ettersom forarbeidene presiserer nokså klart at

denne ytterligere vurderingen ikke er ny sensur, men en kvalitetskontroll av de to sensurene som allerede foreligger¹. I en slik kvalitetskontroll kan man vel tenke seg at konklusjonen blir at ingen av dem holder mål. Dette kan tale for at det åpnes for at lederen i særlige tilfeller kan fravike de rammene som er satt at de to karakterene.

I tillegg har vi sett behov for at pkt. b bygges litt ut for tilfeller som omfatter masteroppgaver. Da er det ikke alltid at emneansvarlig har nødvendig faglig kompetanse til å ta stilling til sensuren. I slike tilfeller kan en ekstern leder/oppmann oppnevnes. Vi har allerede praksis for en slik løsning, og det er ønskelig at den kodifiseres her.

På denne bakgrunnen foreslås et tillegg i pkt. 6 i Instruks om oppgavegjeving og sensur, tillegg i fet skrift:

6. Kontrollkommisjon

- a) Der klagesensuren har gjeve resultat som avvik med meir enn ein karakter frå det opphavlege sensurvedtaket, skal saka handsamast av ein kontrollkommisjon før sensurvedtaket vert gjort kjend, ref. Universitets- og høyskoleloven § 5-3 nr. 6. Se og SU 65/18.
- b) Kommisjonen vert sett saman av opphavleg sensor, ein av klagesensorene og emneansvarleg. Emneansvarleg er leiar for kommisjonen.
For masteroppgåver kan emneansvarleg bestemme at ein annan fagperson vert oppnemnd som leiar.
- c) Der emneansvarleg har vore sensor for eitt eller fleire av oppgåvesvara, oppnemner studiedekanan ein annan leiar. Det same gjeld der emneansvarleg har vore ein av klagesensorene, og dei bestemmer at vedkommande skal møte i kommisjonen som klagesensor.
- d) **Der kommisjonen ikkje vert einig om endeleg karakter, fastset leiaren karakteren. Berre der det er særskild grunn til det, kan karakteren setjast utanfor dei rammene som er sett av dei to sensurane.**
- e) Sensurfristen for klagesensorene må setjast så kort at det er tid til å halde klagekommisjonar før publisering.

Det foreslås dessuten en endring av den nevnte punkt 4.4 g) om oppnevning av oppmann for masteroppgaver. Regelen går i dag ut på at det er den emneansvarlige som oppnevner oppmann, men etter punkt. 4.4 g) tredje setning er det lederen for Studieutvalget (Studiedekan) som skal oppnevne oppmann for masteroppgavene. Det er vanskelig å se en god grunn til at studiedekan skal oppnevne oppmann for masteroppgaver når det i alle andre tilfeller er den emneansvarlige som oppnevner oppmann. Det kan riktignok hevdes at den emneansvarlige for masteroppgavene ikke alltid er faglig spisskompetent om det temaet som en masteroppgave dreier seg om, men dette gjelder også for studiedekan. Og den emneansvarlige har bedre oversikt over hvem som har vært inne i en oppgave før som veileder eller sensor enn det studiedekan har.

Forslaget er at den tredje setningen her slettes.

Der fleire sensorar sensurer saman, skal dei setje ein felles karakter. Blir dei ikkje samde, skal den emneansvarlige peike ut ein oppmann. ~~For masteroppgåva peikar leiaren for Studieutvalet ut ein oppmann.~~ Oppmannen får all tilgjengeleg informasjon frå sensorane, og fastset ein karakter innanfor dei rammene dei to har sett.

¹ [Prop.64L \(2017-2018\)](#) pkt. 4.5 side 36: «Dette er ikke en tredje runde med ordinær sensur, og bestemmelsen om «blind sensur» i § 5-3 fjerde ledd kommer derfor ikke til anvendelse.»

Forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at styret vedtar endringer som foreslått i Instruks om oppgavegjeving og sensur.

Gjennomføring av begrunnelse etter eksamen

1. Bakgrunn

Fakultetsstyret vedtok i sitt møte den 4. februar 2020, sak 5/20, å gi et to-timers tillegg i honorar for gjennomføring av begrunnelse i alle kommisjoner med bare én sensor og mer enn 25 studenter. I saksfremlegget ble det anbefalt at Studieutvalget så fort som mulig tar opp en sak om gjennomføring av studentenes rett til begrunnelse. Saken var planlagt fremmet for Studieutvalget våren 2020, men ble utsatt som følge av utbruddet av Covid-19 viruset. Utbruddet gjorde at studiedekan og studieadministrasjon måtte nedprioritere saken for å holde den daglige driften i gang, og etter at det ble vedtatt hjemmeeksamen med bestått/ikke-bestått for eksamen etter utbruddet ble de problemene som denne saken adresserer ikke like prekære som i en normalsituasjon. Når vi nå er tilbake til normal gjennomføring av skoleeksamener og med full karaktersetting, er det grunn til å ta opp denne saken igjen.

Det kunne for så vidt være grunn til å vurdere både hvilken form begrunnelsen skal ha, hvilket omfang den skal ha og hva som er ønskelig temaer for begrunnelsen. Kjernen i denne saken er imidlertid bare å følge opp sensorhonorarsaken fra februar 2020, og da spesielt å håndtere situasjoner der én sensor skal gi begrunnelse til alle studenter som ber om det i en kommisjon med mer enn 25 studenter. For å kunne regulere dette er det likevel nødvendig å gå inn på minstekravene til en begrunnelse og hva formålene er med å gi begrunnelse for et karaktervedtak.

Studentene har en lovfestet rett til å få en begrunnelse for sensurvedtaket, og det er en selvsagt forutsetning at vår ordning for å gi begrunnelse skal tilfredsstille lovens krav. Det første spørsmålet er dermed hvilke krav som kan stilles til sensorene med hensyn til form og innhold på begrunnelsene de gir for sensurvedtak.

2. Lovens krav til begrunnelse for sensurvedtak

Studentens rett til begrunnelse er i dag forankret i universitets- og høyskoleloven § 5-3 nr. 1: «Kandidaten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner.»² Bestemmelsen gir videre anvisning på frister for studenten til å be om begrunnelse og for sensorene til å gi begrunnelse. Bestemmelsen sier ingenting om innholdet i begrunnelsen. Like til sommeren 2018 var det sensorene selv som bestemte om begrunnelsen skulle gis skriftlig eller muntlig, fra sommeren 2018 er det institusjonene som bestemmer dette. UiB har delegert dette til fakultetene, jf. § 7.5 nr. 3 i Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen (UiB-forskriften): «Fakultetet avgjør om begrunnelser skal gis skriftlig eller muntlig.» Med dette er spørsmålet om *formen* på begrunnelsen i hovedsak besvart. Det er også på det rene at studentens rettskrav bare gjelder en *etterfølgende* begrunnelse, gitt etter *anmodning*. Dette er likevel ikke til hinder for å gi en *samtidig* begrunnelse, *uten* anmodning.

Heller ikke UiB-forskriften sier noe om *innholdet* i begrunnelsen.

² I forslaget til ny universitets- og høyskolelov (NOU 2020:3) er samme formulering videreført i § 8-9 (1), men med den marginale forskjellen at «sin prestasjon» har erstattet «sine prestasjoner».

Bestemmelsen i någjeldende universitets- og høyskolelov er en videreføring av § 52 i 1995-loven. Første og andre ledd der, lød slik:

§ 52. Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting

1. Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse framsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse framsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, dog aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.
2. Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg

Den er i sin tur en videreføring av § 57 i 1989-loven. § 57 lød slik:

§ 57. Redegjørelse om vurdering.

Når karakteren for eksamensarbeid m.m. er fastsatt, skal studenten etter anmodning få en redegjørelse for karakterfastsettingen for sine egne prestasjoner.

Redegjørelsen gis, vanligvis innen to uker, muntlig eller skriftlig.

Retningslinjer som er gitt for vurdering og karakterfastsetting, skal være tilgjengelige for studentene etter at karakteren er fastsatt

I Ot.prp.nr.62 (1988-1989) har departementet ikke knyttet noen merknader til bestemmelsen.

I eksamensloven av 1970 var det ingen bestemmelse om begrunnelse for sensurvedtaket. Heller ikke i de enkeltvise universitetslovene som gjaldt før den felles universitetsloven kom i 1989³ [bare Oslo og Bergen er undersøkt her]. Vi må legge til grunn at forholdet har vært regulert av forvaltningslovens bestemmelser om enkeltvedtak. I Ot.prp.nr.38 (1964-1965) kan vi lese (side 83):

«Størst problemer vil vel eksamensavgjørelsene skape. Det er som før nevnt noe tvilsomt om disse kan ansees som «individuelle vedtak» i utkastets forstand. Besvarer en dette spørsmål bekræftende, blir konsekvensen at en misfornøyd kandidat kan kreve en formell begrunnelse for hvorfor han har strøket eller hvorfor han har fått den karakter han har. Dette vil neppe være noen heldig ordning. Utkastets § 26 siste ledd gir imidlertid Kongen fullmakt til for

³ Jfr. tidligere lover

- 28 juli 1824 indeholdende Fundats for det Kongelige Norske Frederiks Universitet i Christiania
- 9 juli 1948 nr. 2 om Universitetet i Bergen (Universitas Bergensis)
- 9 desember 1955 nr. 3 om Universitetet i Oslo (Universitas Osloensis)
- 29 juni 1962 nr. 1 om Norges landbrukshøgskole
- 15 mai 1963 nr. 1 om Norges handelshøgskole
- 19 juni 1970 nr. 58 om eksamener og grader ved universiteter og høyskoler
- 2 april 1976 nr. 16 om Norges veterinærhøgskole
- 3 juni 1983 nr. 48 om Universitetet i Trondheim
- 10 mai 1985 nr. 26 til vern om vitenskapelige stillingstitler

særskilte saksområder å bestemme at begrunnelse kan unnlates når arbeidsmengden eller andre særlige forhold er til hinder. Et slikt unntak bør antagelig foreslås for eksamensavgjørelsers vedkommende.»

Dette siteres fra Johs. Andenæs og Torstein Eckhoff i deres uttalelse til Det juridiske fakultet.

At kravet om begrunnelse for sensurvedtak i dag er nedfelt i universitets- og høyskoleloven, er delvis begrunnet i at ordningen avviker fra kravet til *samtidig* begrunnelse i forvaltningsloven § 24 første ledd. Denne ordningen må sees som en imøtekommelse av Eckhoffs og Andenæs' bekymring.

Hensynet bak krav om begrunnelse for forvaltningsvedtak, er gjengitt slik i proposisjonen fra 64/65 (side 77):

Etter komiteens oppfatning vil et alminnelig prinsipp om plikt til å grunngi individuelle forvaltningsvedtak være av vesentlig betydning for å sikre en lovmessig og rettferdig forvaltning. Dette gjør seg gjeldende på mange måter, og komiteen peker på at grunngiing særlig vil:

1. oppfordre til større grundighet og nøyaktighet ved sakens behandling og avgjørelse hos forvaltningsmyndighetene,
2. kunne tjene til å overbevise parten om at avgjørelsen er riktig og rettferdig,
3. være til hjelp for vedkommende part når han skal overveie å klage over avgjørelsen eller få den prøvd ved domstolene.

Vi kan antakelig se disse tre hensynene som bærende også for retten til begrunnelse for sensurklager.

Det vil særlig være pkt. 2 og 3 som blir styrende for innholdet i klagen: Klagen må være utformet slik at den gjør vedtaket *forståelig* for parten, og at det framstår som *riktig*. Akkurat for sensurvedtak vil antakelig de to hensynene smelte sammen til ett: Sammenhengen og bakgrunnen for sensuren er ikke ukjent for kandidatene; det er argumentasjonen for at vedtaket er *riktig* som er sentral.

På denne bakgrunnen kan vi sammenfatte:

1. Det fins ikke sentral eller lokal regulering som stiller minstekrav til innholdet i sensurbegrunnelsen.
2. Begrunnelsen må være utformet slik at den forklarer studenten hvorfor hun/han ikke i stedet fikk en annen karakter. Denne forklaringen må støtte seg til både læringsutbyttebeskrivelsen, sensorveiledningen og de kvalitative karakterbeskrivelsene (for bokstavkarakterene).
3. **Fakultetets reguler om begrunnelse**

På fakultetet er de overordnede trekkene i gjennomføring av begrunnelse regulert i Instruks om oppgåvegjeving og sensur kapittel 5 *Grunngjeving for sensurvedtak*. Etter en revisjon vedtatt av SU i 24/20, lyder kapittel 5 nå slik:

a) Studenten har krav på grunngjeving der han eller ho har bede om det innan ei veke etter at sensuren fell. I nokre emne har fakultetet bestemt at det skal vere samtidig, skriftleg grunngjeving. Der skal grunngjevninga skrivast inn i eksamensverktøyet og vere ferdigstilt samstundes med at sensuren vert ferdigstilt.

b) Ordinær sensur med ein sensor

Sensur grunnleggjv sensurvedtaket etter førespurnad frå studenten det gjeld eller samstundes med sensuren i eksamensverktøyet. Fakultetet avgjer om grunnleggjvinga skal vera skriftleg eller munnleg. Der grunnleggjvinga er munnleg, set sensoren opp ringetid eller annan kontaktinformasjon som høver med studentane sine rettar og med storleiken på kommisjonen.

c) Sensur med to sensorar

Ved klagesensur eller annan sensur med to sensorar, avtaler dei to sensorane kven som gjev grunnleggjvinga. Det gjeld både munnleg og skriftleg grunnleggjving.

d) Sensur med kontrollkommisjon

Der sensurvedtaket er fastsett etter handsaming i klagekommisjon, gjev kommisjonsleiaren grunnleggjvinga, der ikkje anna er avtalt i kommisjonen.

4. Innholdet i begrunnelsen

De lovfastsatte kravene til innholdet i begrunnelsen er som sagt bare at kandidaten skal få en begrunnelse for sensurvedtaket, det vil si at kandidaten skal få grunnene til at hun/han fikk den karakteren som ble gitt. Heller ikke fakultetets instruks regulerer innholdet i begrunnelsen. Vår instruks viser likevel at det er etablert to ordninger for begrunnelse ved fakultetet: Hovedregelen er at begrunnelse bare gis når studentene etterspør det og at sensorene selv velger om begrunnelsen gis skriftlig eller muntlig. Unntaksvis er det etablert en ordning hvor sensorene skal gi samtidig skriftlig begrunnelse, noe som gjelder for de tre emnene JUS111 Forvaltningsrett I, JUS113 Kontraktsrett I og JUS114 Juridisk metode. I de tre emnene skal begrunnelsen gis samtidig med at studentene får sensuren og uten at studentene trenger å be om det.

Sensorenes begrunnelse må henge sammen med hensikten med vurderingen/prøvingen. Det skilles gjerne mellom to hovedformål med en vurdering; formativ vurdering og summativ vurdering.⁴ Formålet med en formativ vurdering er å bidra til studentenes læring, mens formålet med en summativ vurdering primært er å måle studentenes læring på vurderingstidspunktet. Dersom hensikten med vurderingen er å gi studentene læring, bør begrunnelsen ta sikte på at studentene skal få med seg nye kunnskaper og ferdigheter som de tar med seg videre på studiet og i livet ellers. Dersom hensikten med vurderingen er summativ bør man kunne klare seg med en begrunnelse hvor målet er å begrunne selve sensurvedtaket.

Den spesielle ordningen med samtidig skriftlig begrunnelse henger sammen med at vurderingen der har et formativt formål. I de emnene der det er innført en slik begrunnelsesform gis det bare bestått/ikke-bestått, og formålet med prøvingen er vel så mye at studentene skal lære som at de skal testes. Fakultetet skal riktignok teste at studentene oppfyller minstekravene til å bestå emnet, men utover det er formålet med eksamen her å gi studentene en tilbakemelding som de kan lære av. Perspektivet er da først og fremst fremoverskuende i den forstand at begrunnelsens viktigste funksjon er å gi studenten innspill til videre læring i tiden etter eksamen. Det er derfor grunn til å kreve at den skriftlige begrunnelsen nevner de viktigste styrker og svakheter ved besvarelsen med sikte på at studentene skal kunne lære av det. I og med at alle studenter her skal ha en skriftlig

⁴ Nærmere om dette Arild Raaheim, *Eksamensrevolusjonen*, Oslo 2016 s. 21–29.

begrunnelse, oppstår ikke de praktiske problemene som våre sensorer påpekte i brev til fakultetet høsten 2019.

For de fleste andre emner har vurderingen primært et summativt formål. Det at det avholdes en eksamen kan riktignok gi studentene gode incentiver til å opparbeide seg de kunnskaper og ferdigheter som det er grunn til å forvente på eksamen, men det primære formålet med selve eksamenen er likevel å gradere studentenes kunnskaper og ferdigheter. Det er da viktig at begrunnelsen som gis til studentene rettferdiggjør den graderingen som sensorene har gjort av studentens prestasjon, det vil si at studenten får en adekvat begrunnelse for hvorfor den bestemte karakteren ble gitt. Så kunne det være ønskelig å få tilbakemeldinger fra sensorene som også gir studentene tips til forbedringer for fremtiden, men problemet her er ressursituasjonen og enesensorordningen. Med dagens sensurordning må hver sensor gi begrunnelse til hele kommisjonen, og en vanlig kommisjon består av 35-40 studenter som alle har krav på å få begrunnelse dersom de ber om det. Fakultetet yter som sagt bare to timer ekstra for gjennomføring av begrunnelse til hver sensor, noe som igjen betyr at den tilmålte tiden må fordeles på en rettferdig måte mellom de studentene som ønsker å ha begrunnelse. Fakultetet har også fått tilbakemelding fra sensorene om at det er vanskelig å gjennomføre de muntlige begrunnelsene innenfor den oppsatte trefftiden, og på samme måte har det tidligere kommet innspill fra JSU om at det kan være vanskelig å komme gjennom i sensors telefonkø. En del av problemet her er trolig at det tar uforholdsmessig lang tid å gjennomføre begrunnelsen til de studentene som kommer gjennom til sensor først, noe som går på bekostning av studenter som ikke kommer frem. Dette er selvsagt en uheldig forskjellsbehandling, og det er derfor ønskelig å regulere dette slik at alle studenter som ber om det får en begrunnelse og uten at det går utover andre studenters rettigheter. Det kan da være grunn til å falle tilbake på at begrunnelsen i disse tilfellene bare skal gi en begrunnelse for hvorfor kandidaten har fått den karakteren hen har fått.

Basert på disse forskjellene mellom samtidig skriftlig begrunnelse og normalordningen for begrunnelse av sensurvedtak, ønsker vi å fremme et forslag til revisjon av sensurinstruksen.

Forslag til vedtak:

Punkt 5 i Instruks om oppgavegjeving og sensur endres slik:

5. Grunngeving for sensurvedtak

- b) Studenten har krav på grunngeving der han eller ho har bede om det innan ei veke etter at sensuren fell. I nokre emne har fakultetet bestemt at det skal vere samtidig, skriftleg grunngeving. Der skal grunngevinga skrivast inn i eksamensverktøyet og vere ferdigstilt samstundes med at sensuren vert ferdigstilt.
- c) Ordinær sensur med ein sensor
Sensor grunnjev sensurvedtaket etter førespurnad frå studenten det gjeld eller samstundes med sensuren i eksamensverktøyet. Fakultetet avgjer om grunngevinga skal vera skriftleg eller munnleg. Der grunngevinga er munnleg, set sensoren opp ringetid eller annan kontaktinformasjon som høver med studentane sine rettar og med storleiken på kommisjonen.
- d) Sensur med to sensorar
Ved klagesensur eller annan sensur med to sensorar, avtaler dei to sensorane kven som gjev grunngevinga. Det gjeld både munnleg og skriftleg grunngeving.

e) Sensur med kontrollkommissjon

Der sensurvedtaket er fastsett etter handsaming i klagekommissjon, gjev kommisjonsleiaren grunngevinga, der ikkje anna er avtalt i kommisjonen.

f) Innhaldet i grunngevinga

- a. Eksamen i emne med samtidig skriftleg grunngeving : Grunngevinga tek sikte på å bidra til studentane si læring og bør derfor gå inn på dei viktigaste sterke og svake sidene ved oppgåvesvaret. Nærare retningsliner for dette kan tas inn i kvar sensorretteiing.
- b. Eksamen i andre emne: Grunngevinga skal syne kvifor studenten fekk den karakteren hen fekk, og ikkje ein betre eller svakare. Viss grunngevinga er munnleg, skal den ikkje ta lenger tid enn at alle studentar som ber om grunngeving kan få det i sensor si trefftid. Det er derfor anbefalt at grunngevinga til kvar student tar omtrent 5 minuttar.

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 95/20
Møtedato: 3.11.2020
Journalnummer: 2020/1822

FORLENGELSE AV TILSETTING SOM PROFESSOR II – FILIP TRUYEN

I. Generelt om bruk av professor II

Styret ved Det juridiske fakultet behandlet i møte 13.12.05 en generell sak om bruk av professor II stillinger. Her heter det blant annet:

”Professor II stillinger er en bistilling med inntil 20 % arbeidsplikt for den som tilsettes. Stillingen kan ikke inneholde forskningsdel, men ellers vil det være opp til fakultetet å bestemme hvordan arbeidsplikten skal tas ut. Det mest vanlige vil være undervisning og veiledning av avhandlingsskrivende, men også andre oppgaver kan tenkes. En kunne for eksempel bruke en professor II som ansvarlig for deler av internasjonaliseringsvirksomheten e.l.

Dekanus og fakultetsdirektør mener det er flere grunner til at fakultetet bør kunne knytte til seg professorer i bistilling, etter en konkret vurdering:

- Dekning av undervisningsbehov – Fakultetet er underbemannet når det gjelder førstestillinger, og professorer i bistilling kan styrke undervisningen i masterstudiet på områder der det ikke er tilstrekkelig dekning blant de ansatte i ordinære stillinger. Jus er et profesjonsstudium og det må undervises i fag der det ikke til en hver tid vil være lærere ved fakultetet som driver forskning. De bør også kunne benyttes til undervisning i den kommende forskerskolen, d.v.s. doktorgradsopplæringen.
- Veiledningsbehov – Det samme argumentet som ovenfor kan brukes vedrørende veiledning, og da primært veiledning av doktorgradsstudenter, men også av mastergradsstudenter.
- Forskningsnettverk – Professorer, særlig fra utenlandske universiteter, bør kunne være instrumentelle i nettverkssammenheng når det gjelder å knytte fruktbare kontakter for fakultetets vitenskapelige ansatte, og da særlig de yngre. Det vil telle positivt for fakultetet å ha internasjonalt anerkjente fagpersoner tilknyttet fakultetet. En kan tenke seg at en del av arbeidsplikten for professor II med slike kontakter og evner kan nyttes til å skaffe kontakter, arrangere seminarer eller workshop med utenlandske deltakere.
- I sammenheng med dette vil en fremheve at professor II kan nyttes til å støtte utviklingen av nye faglige satsningsområder ved fakultetet, gjennom veiledning av stipendiater, undervisning og generell deltaking i oppbygging av et faglig miljø på vedkommende område.

- Professor II fra utenlandske universiteter vil også kunne bidra til internasjonalisering ved å bringe med seg andre fag- og forskningstradisjoner gjennom undervisning, veiledning og generell kontakt med kolleger ved fakultetet, på en annen måte enn en vil kunne få ved gjesteforelesere.

Det blir gjerne innvendt mot tilsetting av professor II at en kan oppnå både undervisning og veiledning ved rene oppdrag. Dette er i og for seg riktig, men gitt at en får tak i personer som er interesserte i vårt fakultet, vil tilsetting som professor II skape et mer generelt ansvar for utviklingen av fakultetet og også en bedre mulighet for å kunne profilere fakultetet utad. Det bør likevel som utgangspunkt kreves at vedkommende antas å kunne tilføre fakultetet noe ut over ren undervisning og veiledning, for at det skal være aktuelt med tilsetting som professor II.

En professor II vil som nevnt ikke ha forskningstid betalt av vårt fakultet, slik at hele arbeidsplikten kan benyttes til undervisning og veiledning og eventuelt andre oppgaver.»

II Tilsettingsprosedyre. Utlysning versus kalling

Dekan og fakultetsdirektør mener at de som tilsettes som professor II bør være anerkjente professorer, og gjerne fra utenlandske universiteter. I tillegg må det selvsagt være personer som må antas å kunne være av stor nytte for fakultetet med tanke på de ovennevnte punktene. Det må også være personer som har vist engasjement og interesse for vårt fakultet på en måte som gjør at det må antas at de vil gjøre en innsats for fakultetet ut over å holde pålagt undervisning, veiledning o.l. Det er gjerne slik at de beste kandidatene ikke ville være interesserte i å søke en utlyst stilling som professor II av eget initiativ. Hovedregelen bør derfor være at egnede kandidater identifiseres, forespørres, og deretter kalles uten utlysning. Dette er det gitt adgang til i Universitets- og høyskoleloven § 6-3:

” (4) Når særlige grunner taler for det, kan styret foreta ansettelse i undervisnings- og forskerstillinger uten forutgående kunngjøring. Slik ansettelse kan ikke foretas hvis mer enn ett medlem av styret motsetter seg dette.»

Bruk av professor II er et tilskudd til det faglige miljøet og antallet professor II bør ikke være særlig høyt til enhver tid. Stillingene bør brukes strategisk med tanke på utvikling av undervisningstilbud eller kompetanseoppbygging innenfor prioriterte fagområder, internasjonalisering og nettverksbygging e.l. Rent individuelle samarbeidsrelasjoner mellom enkeltforskere ved vårt fakultet og vedkommende person, vil i seg selv ikke være grunnlag for tilsetting som professor II.

III. Dekan og fakultetsdirektørs merknader

Filip Truyens vita framgår [her](#), og vi viser til dette for utfyllende opplysninger. En oppsummering viser at han blant annet har arbeidet som førstekonsulent i Justisdepartementets lovavdeling, hos Regjeringsadvokaten, som lagdommer ved Gulating lagmannsrett, og for tiden som partner ved advokatfirmaet Wikborg Rein.

Filip Truyen ble altså våren 2000 knyttet til fakultetet som stipendiat og disputerte høsten 2004 for dr.jurisgraden. Etter en periode som midlertidig førsteamanuensis ble han fast tilsatt som førsteamanuensis i januar 2005 og som professor i februar 2007. Etter å ha hatt permisjon fra stillingen fra 01.01.10 sa han seg høsten 2011 opp fra professoratet med virkning fra 01.01.12. Truyen har over en årrekke vært kursansvarlig i spesialemnene JUS257-2-A: Grunnleggende selskapsrett og JUS257-2-B: Aksjeselskapsrett - fordjuping.

Både samfunnets behov og studentenes interesse for disse fagene tilsier at de vil videreføres dersom fakultetet har kursansvarlige og undervisningskrefter som er villige til å ivareta disse fagene. Det er tale om praktisk viktige fag som svært mange studenter har interesse av å studere. Samtidig vet vi at tilsvarende fag tilbys i Oslo. Dersom vi ikke er i stand til å opprettholde tilbudet innenfor disse fag, vil mange studenter måtte reise til Oslo for å tilegne seg denne kompetanse. Dette vil medføre ekstra utgifter for studentene, og fakultetet vil tape studiepoeng. For fakultetet er det viktig med forutsigbarhet i forhold til at disse valgemnene kan videreføres. Dekan og fakultetsdirektør kan imidlertid ikke se at det er fast tilsatte ved fakultetet som det vil være naturlig å sette inn som kursansvarlige for disse emnene og gjennomføre denne undervisningen. Og uansett kan eventuelle interne lærekrefter allokere til andre presserende undervisningsoppgaver innenfor obligatoriske fag mv.

Dekan har vært i kontakt med Filip Truyen, som er interessert i å la seg forlenge som professor II dersom fakultetsstyret ønsker det. Dekan og fakultetsdirektør mener ut fra ovennevnte at tilsetting av advokat Filip Truyen som professor II vil være i samsvar med hovedintensjonen med professor II-stillinger, og at fakultetsstyret ikke trenger å vektlegge den internasjonale dimensjonen som en har gjort ved tilsettinger etter 2005. Ordlyden i styrevedtaket fra 2005 er formulert som en generell anbefaling, og er ikke til hinder for at professor II kan ha en rent nasjonal forankring. Når undervisningsbehovet innenfor det aktuelle fagfelt er så påtrengende som i de kurs Truyen har påtatt seg ansvaret for, kan ikke dekan og fakultetsdirektør se at det kan kreves at vedkommende skal tilføre noe utover undervisning og veiledning, jf., formuleringen i styresaken fra 2005.

Spørsmålet som det må tas standpunkt til blir da om tilsettingen skal skje ved eller uten utlysning.

Styret ved Universitetet i Bergen har delegert til fakultetene å foreta tilsetting i professorater. Dette gjelder også tilsetting av midlertidige professor II-stillinger – uten utlysning. Vilkårene for slik tilsetting er formulert i universitets- og høyskoleloven § 6-3 som er sitert foran.

Vilkåret for å avvike fra hovedregelen om utlysning er altså at "særlige grunner taler for det". I henhold til praksis anses særlige grunner å foreligge dersom det er grunn til å tro at det ikke finnes noen med tilsvarende kompetanse som kunne være aktuelle søkere dersom professoratet ble lyst ut.

De spesialemner som særlig tilligger denne stillingen er emner hvor Truyen har vært sentral i utvikling og undervisning gjennom sitt kursansvar, og hvor han har spesialkompetanse. Det er generelt vanskelig å rekruttere kandidater innen privatretten, og særlig gjelder dette kompetanse på de spesialfelter og på det kompetansenivå som Truyen besitter.

Dekan og fakultetsdirektør finner det usannsynlig at en utlysning vil kunne frembringe andre aktuelle kandidater til å ivareta de aktuelle undervisningsoppgavene, og tilrår derfor kalling.

Saken legges frem for fakultetsstyret med følgende innstilling til

vedtak:

Advokat Filip Truyen tilsettes uten utlysning i 20 % stilling som professor II ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen for perioden 01.1.2021-31.12.2024.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

26.10.20/ØLI

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 96/20
Møtedato: 3.11.2020
Journalnummer: 2020/1822

**OPPRETTE NYTT SPESIALEMNE:
JUS295-2-A LEGAL TECHNOLOGY: ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND LAW**

Studieutvalget har behandlet på sirkulasjon en sak om opprettelse av et nytt spesialemne: JUS295-2-A Legal Technology: Artificial Intelligence and Law. Saksnotatet er vedlagt her, og det gjør rede for bakgrunnen for forslaget.

Den 29. oktober 2020 fattet SU slikt vedtak i sak 113/20:

Studieutvalget tilrår overfor fakultetsstyret at spesialemnet JUS295-2-A Legal Technology: Artificial Intelligence and Law opprettes som beskrevet i vedlagte emnemaal, med virkning fra V21.

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

Spesialemnet JUS295-2-A Legal Technology: Artificial Intelligence and Law opprettes som beskrevet i vedlagte emnemaal, med virkning fra V21.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

29.10.2020
JOSP

Opprette nytt spesialeemne JUS295-2-A Legal Technology: Artificial Intelligence and Law

Fakultetet har i den siste tiden jobbet for å få til et samarbeid med CELL (Centre for Experiential Legal Learning) : <https://www.jus.uio.no/cell/>. CELL ble opprettet ved UiO i november 2018, og har som oppdrag å utvide, eksperimentere, evaluere og spre nye former for erfaringsbasert læring innen jus. CELL har i dag status som senter for fremragende undervisning. Sammen med ledelsen ved UiO og UiT er fakultetsledelsen hos oss nå i gang med å få på plass en rammeavtale for samarbeid mellom de tre fakultetene om å opprette CELL Norge.

Som et første konkret samarbeidsprosjekt ønsker fakultetsledelsen her i Bergen og leder for CELL, Malcolm Langford, å få til et samarbeid om et felles spesialeemne fra og med våren 2021. Vi mener at emnet Legal Technology: Artificial Intelligence and Law vil være godt egnet for et slikt samarbeid. Malcolm Langford er emneansvarlig for dette i Oslo, og på vår side er Knut Martin Tande både meget godt kompetent til å drive dette og har sagt seg villig til å ta på seg oppgaven som emneansvarlig for hos oss. Fakultetet opplever en stigende interesse blant studentene for å få på plass emner som kombinerer juss og teknologi, og vi mener at dette emnet passer godt inn i vår portefølje.

For å få til et slikt samarbeid må det opprettes et emne med egen emnekode også ved vårt fakultet, og det er derfor nødvendig å opprette emnet hos oss. For det formålet har Knut Martin Tande skrevet en emnebeskrivelse som ligger som vedlegg til denne saken. Fakultetet er normalt restriktiv med å opprette nye spesialeemner, men har også i den senere tiden vært åpen for opprettelse av emner som inngår i et samarbeid med et annet fakultet eller en annen institusjon.

For at samarbeidet skal komme i gang allerede våren 2021 er det ønskelig at Fakultetsstyret fatter vedtak om opprettelse i sitt møte tirsdag 3. november. Av den grunn sendes saken nå på skriftlig sirkulasjon til SU.

Forslag til vedtak:

Studieutvalget tilrår overfor fakultetsstyret at spesialeemnet JUS295-2-A Legal Technology: Artificial Intelligence and Law opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal, med virkning fra V21.

Søknad om opprettelse av et nytt emne

(sendt som pdf på grunn av problemer med Skjemaker)

1. Generell informasjon

Emnenavn

Bokmål

Juridisk teknologi: Kunstig intelligens og juss

Nynorsk

Juridisk teknologi: Kunstig intelligens og juss

Kortversjon

Kunstig intelligens og rett

Engelsk

Legal Technology: Artificial Intelligence and Law

Antall studiepoeng

10 studiepoeng

Studienivå/type emne

MA (masternivå)/spesialemne

Studierett

MAJUR, MAJUR-2, JUSVALG, POSTMAJUR og INTL-JUS

Forkunnskapskrav

Det kreves at alle emnene i tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-5 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen. For utenlandske studenter: tre års jusstudier.

Anbefalte forkunnskaper

Good level of English language.

Faglig overlap

None

Emnet er særlig godt egnet i kombinasjon med

JUS294-2-A Privacy and data protection - GDPR (10 ECTS)

Emneansvarlig

Knut Martin Tande

Undervisere

Knut Martin Tande og Malgorzata Cyndecka fra, samt deling av læringsressurser med Det juridiske fakultet, UiO.

Kommentarer/utdypning

Det foreslåtte emnet er et spesialemne, og skal tilbys på 5. studieår.

Lærekreftene som er aktuelle er Knut Tande (emneansvarlig og lærer med ansvar for forelesninger sammen med lærekrefter fra UiO, oppfølgingsseminarer med studenter og

eksamen) og Malgorzata Cyndecka (lærer med ansvar for oppfølgingsseminarene med studentene og eksamen).

Forskergruppen for informasjons- og innovasjonsrett ser dette faget som et naturlig startpunkt for å utvikle nye former for undervisning (inkludert nye vurderingsformer) innenfor gruppens fagområder.

Undervisning og evaluering vil i stor grad basert på gruppearbeid (prosjektarbeid og oppfølgingsseminarer). Det kan derfor bli aktuelt å begrense antall studenter som kan ta opp det foreslåtte faget, gjennom bruk av motivasjonsbrev og eventuelt et intervju.

Forskergruppen for innovasjons- og informasjonsrett har flere forbindelser som kan brukes til prosjekter i valgemnet, i tillegg til de forbindelsene som Oslo allerede har. Både Tande og Cyndecka er med i det nyopprettede UiBs prosjektgruppe «Medisinsk kunstig intelligens» hvor de skal bidra med juridisk kompetanse. Det er også opprettet kontakt med institutt for informatikk ved UiB angående samarbeid knyttet til kunstig intelligens og juss. I tillegg er det opprettet kontakt med det nyopprettede senteret for forskningsdrevet innovasjon MediaFutures: Research Centre for Responsible Media Technology and Innovation. I dette senteret arbeides det med problematikk knyttet til kunstig intelligens.

Behovet for satsing på teknologi- og personvernrett har blitt tydelig uttrykt av fakultetets største studentgruppe, INNORETT. INNORETT ble startet i januar 2019 og på ett år har den blitt den største undergruppen under Juristforeningen med 170 aktive medlemmer per 2.2.2020. Etter å ha merket at mange studenter savner faglige tilbud innenfor feltet, tok de kontakt med prodekan Anne Marie Frøseth. Det ble påpekt at fakultetet bør innføre relevante valgfag rettet mot digitalisering og teknologi knyttet til rettsvitenskapen slik som i Oslo. I Oslo tilbys blant annet valgfagene JUS5690 Robot Regulation, JUS5680 Internet Governance, JUS5630 Privacy and Data Protection, JUS5650 Cybersecurity Regulation og JUS5671 Legal Technology: Artificial Intelligence and Law.

UiOs Centre on Experimental Legal Learning (CELL), har gjennom senterleder Malcolm Langford tatt kontakt med ledelsen ved Det juridiske fakultet i Bergen, og ønsket et samarbeidet gjennom opprettelsen av et emne i Bergen tilsvarende JUS5671 Legal Technology: Artificial Intelligence and Law. Ledelsen ved Det juridiske fakultet i Bergen støtter opprettelsen av et slikt emne. Lenken til emnesiden for faget finnes her:

<https://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS5671/>

Forutsatt opprettelsen av det foreslåtte emnet og en klarering fra UiO og UiB vil det planlagte samarbeidet utgjøre et pilotprosjekt for videre samarbeid med CELL, noe CELL også er svært interessert i. Assistansen fra CELL vil omfatte både finansielle ressurser og undervisningsressurser, utveksling av erfaringer med prosjektbasert undervisning og evaluering av norske og utvekslingsstudenter, rådgivning angående pedagogiske utfordringer ved prosjektbasert undervisning og evaluering, utveksling av erfaringer med samarbeid med sine eksterne partnere som NAV, DIFI, DNB, DA, advokatfirmaer og Lovdata, og hjelp med å velge partnere for UiBs studenter.

Kunstig intelligens er også et emne som støtter opp under UiBs strategiske prioriteringer. Med stadig flere digitale tjenester i både offentlig og privat sektor, med økende bruk av

automatisering som en nasjonal og global samfunnsutfordring når det gjelder å ivareta generelle samfunnsverdier og mer spesifikke rettslige verdier og hensyn.

2. Mål, innhold og læringsutbytte

Emnets mål og innhold

Legal Technology refers to the use of technology, software and computer analytics to provide legal services and justice. It is increasingly transforming legal practice and institutions and the nature of law and research. The most prominent development is the rise of computational applications in artificial intelligence in legal fields diverse as asylum, contracts, policing and finance. Moreover, creative uses of digital platforms and blockchain technology are providing new possibilities in dispute resolution, legal registries and private law orderings.

This course will critically explore current trends and future possibilities of this transformation from the perspectives of legal science, computer science, social science and ethics. Students will:

- Learn about long-standing theory in law and artificial intelligence
- Study the rise of diverse computational law methods and processes
- Explore potential future applications and development
- Critically examine the sociology and ethics of this transformation for law and the legal profession.
- Meet leading legal technology actors

Kunnskaper

- Knowledge of the rise of new legal technologies in both public and private law and potential future applications, globally and in Norway, with a focus on use of artificial intelligence, big data, blockchain and online platforms.
- Knowledge of how artificial intelligence is theorised in the field of law.
- Knowledge of potential ethical, legal and practical challenges with using legal technology, including accuracy, accountability, fairness and discrimination.
- Good knowledge of a specific sub-set of legal technology issues, in particular through the selected focus for the term paper/project, which can be a concrete legal technology project or a theoretical, doctrinal or ethical, or socio-legal reflection.

Ferdigheter

- Ability to understand how computational methods are being applied in law.
- Ability to reflect over the benefits and limitations of legal technology from different perspectives
- Ability to participate in policy debates about legal technology and/or design legal Technology.

Generell kompetanse

- Understand how the idea and practice of law is being transformed by new technologies, especially through machine learning, blockchain and digital platforms.
- Develop contacts with practitioners in the legal technology industry

- Development of oral presentation skills.

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen

The course offers both the more traditional methods of teaching/learning, that is lectures and seminars (either UiB-based or on-line, if necessary), and requires that students accomplish an individual or group assignment, which introduces active learning. The assignments will be prepared in cooperation with external partners such as Media City and UiB's working group "AI and medicine». Working with "real life" cases and problems will additionally motivate students as they will have a possibility to present their answers to the relevant external partner.

In order to make sure that the students understand their assignments and that they have correctly identified the relevant data protection issues, they will be offered seminars with the course leader and teachers in order to discuss their assignments.

Working on a group assignment will necessarily require the students apply the theoretical knowledge they have acquired during the lecture and through self-studying in practice. They will have to engage in discussions and exchange the ideas. Student groups will preferably consist of students representing different nationalities and legal cultures, which will provide an additional opportunity to exchange knowledge and learn to cooperate and communicate.

3. Litteratur

Hovedlitteratur

Total: 300 pages

Kevin Ashley, *Artificial Intelligence and Legal Analytics: New Tools for Law Practice in the Digital Age* (Cambridge University Press, 2017):

Part I: Computational Models of Legal Reasoning

- 'Introducing AI & Law and its Role in Future Legal Practice' pp. 1-37 (37 pages)
- 'Modelling Statutory Reasoning' pp. 38-72 (35 pages)
- 'Models for Predicting Legal Outcomes', pp. 107-126 (20 pages)
- 'Modelling Case-based Legal Reasoning' or 'Computational Models of Legal Argument, pp. 73-106 or 127-159 (33 pages)

Part II: Legal Text Analytics

- 'Machine Learning with Legal Texts', pp. 234-258 (25 pages)
- One other chapter from Part II, 169-204, 210-233, 259-284, or 285-310 (36 pages)

Part III: Connecting Computational Legal Reasoning Models and Legal Texts

- 'Cognitive Computing Legal Apps', pp. 350-392 (42 pages)

Reggie O'Shields, '[Smart contracts: Legal Agreements for the Blockchain](#)', North Carolina Banking Institute, 21(1), pp. 171-94 (23 pages).

Karalina Mania, '[Online dispute resolution: The future of justice](#)', International Comparative Jurisprudence, 1(1) 2015, Pages 76-86. (11 pages)

Frank Pasquale, '[A Rule of Persons, Not Machines: The Limits of Legal Automation](#)', 87(1) *George Washington Law Review* 87(1) (2019)
Kelly Hannah-Moffat, '[Algorithmic risk governance: Big data analytics, race and information activism in criminal justice debates](#)', Theoretical Criminology, 2018. (20 pages)

Kristin Bergtora Sandvik, '[Intervention – “Is Legal Technology a New ‘Moment’ in the Law and Development Trajectory?”](#)' University of Oslo (ca. 5 pages)

Malcolm Langford, Mikael Rask Madsen, '[France Criminalises Research on Judges](#)', (ca. 7 pages)

Tilleggs litteratur

Richard Susskind, *Tomorrow's Lawyers: An Introduction to Your Future* (Oxford University Press, 2nd Edition, 2017) (98 pages).

Tale Skjølvsvik, Karl Joachim Breunig, and Frida Perner, 'Digitalization of Professional Services: The Case of Value Creation in Virtual Law Firms', in Andersson, Per Movin, Staffan

Mähring, Magnus Teigland, Robin Wennberg, Karl (Red.), *Managing Digital Transformation*. (2018), s. 155-175.

Jens Frankenreiter and Michael Livermore, *Computational Methods in Legal Analysis*, *Annual Review of Law and Social Science* 2019.

Bryce Goodman and Seth Flexman, '[European Union regulations on algorithmic decision-making and a “right to explanation”](#)', *AI Magazine*, Vol 38, No 3, 2017.

Paul Gowder, 'Transformative legal technology and the rule of law', *University of Toronto Law Journal*, 68(Supp 1)(2017), 82-105. Gandhi, Milan. '[Legal technology: Hype, heuristics and humanity](#)', *Proctor, The*, Vol. 37, No. 11, Dec 2017: 32-33.

Daniel Martin Katz, Michael J Bommarito II, Josh Blackman, 'A general approach for predicting the behavior of the Supreme Court of the United States', *PloS one*, 12(4).

Masha Medvedeva, Michel Vols, and Martijn Wieling, 'Judicial Decisions of the European Court of Human Rights: Looking into the Crystal Ball', [Conference on Empirical Legal Studies – Europe](#) (2018).

Karen Levy, 'Book-Smart, Not Street-Smart: [Blockchain-Based Smart Contracts and The Social Workings of Law](#)', *Engaging Science, Technology, and Society* 3 (2017), 1-15 (15 pages).

Lettieri, N., Altamura, A., Faggiano, A. et al., 'A computational approach for the experimental study of EU case law: analysis and implementation', *Soc. Netw. Anal. Min.* (2016) 6: 56.

Sandvik et. al. (2020) "The need to globalize the ethics of legal tech: a critical scoping" *SSRN*, 2020.

Sebastian Raschka and Vahid Mirjalili, Python Machine Learning, 2nd Edition, Packt (2017).

4. Undervisningsformer

Undervisningssted

Lectures and seminars will be either UiB-based or on-line, depending on the situation concerning the necessary COVID-19 measures. Student groups will also meet external partners that will provide the topics of their assignments and, if possible, such meetings will take place at the venues owned by the external partners, for example Media City. If possible, the exam - the presentation of the project and the oral exam - will be held at the UiB.

Undervisningssemester

Vår

Undervisningsspråk

English

Undervisningsformer og metoder

The lectures combined with self-studying are the first step in the learning process that provide knowledge of data protection law and policies. The seminars, individual work and group work promote active learning that allows for applying the theoretical knowledge in practice, makes the learning process both more effective and more efficient and develop the skills as described previously. Students learn not only how to use the knowledge they already have, but also how to acquire more knowledge by using relevant sources and through cooperation with others.

Emne har obligatorisk oppgave

Nei

Andre obligatoriske aktiviteter

Compulsory programming exercise in the platform Neota Logic for bachelor and master level students (pass/fail).

5. Vurderingsformer

Vurderingssemester

Vår

Vurderingsformer

All students must pass a compulsory programming exercise in the platform Neota Logic

- Presentation of draft group or individual term paper – counting 1/3 (required for students registered at master's level only)
- Individual or group term paper (2000-3000 words per student) - counting 2/3

Begrunnelse for vurderingsform

The ability to evaluate every student individually and will eliminate the "free-rider problem" when it comes to group work, and also test the deeper understanding of both individual work and group work.

Språk eksamensoppgave

English

Språk eksamensbesvarelse

English

Karakterskala

A-F

Hjelpemidler til eksamen

During the presentation of the results of the individual work or group work, students are allowed to consult and refer to a report in which they have described in detail the assignment, the legal issues they have identified, the manner in which they approached those issues and their solution(s)/answer(s).

6. Diverse formaliteter**Programansvarlig**

Studieutvalget

Evaluering av emne

Evalueringen skjer etter fakultetets vedtatte rutiner, i tillegg til den evalueringen som skjer gjennom samarbeidet med UiO.

Emnebeskrivelsen er utarbeidet av

Knut Martin Tande

E-post

Knut.Tande@uib.no

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 97/20
Møtedato: 3.11.2020
Journalnummer: 2020/1822

OPPNEVNING AV VARAREPRESENTANT I STUDIEUTVALGET FRA GRUPPE B

Fakultetsstyret oppnevner medlemmene i fakultetets faste underutvalg, jfr [Reglement for Det juridiske fakultet § 1.](#)

Ved styrets vedtak i sak 73/20 ble postdoktor Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund oppnevnt som fast representant og stipendiat Espen Verling som første vararepresentant i fakultetets Studieutvalg fra gruppe B (midlertidig ansatte i forsknings- og undervisningsstillinger). I styresak 83/20 ble stipendiat Tarjei Ellingsen Røsvoll oppnevnt til å overta Barlunds verv som fast representant.

Gruppe B skal ha én fast representant og to vararepresentanter i Studieutvalget, og gruppen har meldt inn et forslag om at postdoktor Kristian Strømsnes oppnevnes som andre vararepresentant.

Saken legges frem for styret med følgende

forslag til vedtak:

1. postdoktor Kristian Strømsnes oppnevnes som andre vararepresentant i Studieutvalget for perioden 4.11.2020-31.07.2021.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør